



การอาชีพศึกษาและห้องสมุดวิทยาลัยระดับต่ำกว่าปริศกษา

การอาชีพศึกษา

ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์ต้องกระตือรือร้นประกอบการทำงาน เพื่อเลี้ยงชีพ ในสมัยโบราณยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีการล่าสัตว์ จับปลา ต่อมาเมื่อมีระบบการแบ่งงานกันทำ ก็มีการเลี้ยงสัตว์ และการแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีมานุษยวิทยา ได้แยกคนออกเป็น 2 พวก จากการประกอบอาชีพของเขาได้แก่ พวกชาวนาและพวกช่างฝีมือ¹ โดยทำงานในระหว่างครอบครัวหรือกลุ่มชนในหมู่บ้านที่มีความสนใจ และมีความสามารถเฉพาะ ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการประกอบอาชีพของมนุษย์

เพื่อให้การประกอบอาชีพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มนุษย์จำเป็นต้องมีการฝึกหัด ศึกษา อบรม ในวิชาชีพต่าง ๆ ในขั้นต้นก็เป็นการเรียนในครอบครัว บิดาสอนบุตรชาย มารดาสอนบุตรสาว เกี่ยวกับช่างฝีมือและศิลปะ จากหลักฐานที่ยังคงมีปรากฏอยู่ ประเทศแถบลุ่มแม่น้ำไทกริส ยูเฟรติส ประเทศจีน ในยุคก่อนคริสตกาล และอาณาจักรโรมัน สมัยซีซาร์ ตอนต้นคริสตกาล มีระบบการเรียนวิชาชีพ แบบฝึกหัดงาน² ซึ่งเป็นการเรียนแบบทำงานให้ครูหรือนาย พร้อมทั้งรู้วิธีการของงานนั้นไปด้วย เมื่อจบการฝึกหัดแล้ว

¹ Lee E. Isaacsen, Career Information in Counseling and Teaching, 2d ed. (Boston: Allyn and Bacon, 1973), p. 1.

² Theodore F. Struck, Vocational Education for The Changing World (New York: John Wiley&Sons, 1942), p. 1.



จะกลายเป็นช่างฝีมือที่มีคนยกย่องนับถือมาก' อีกแบบหนึ่งของการเรียนโดยการฝึกหัดนี้อาจเป็นการฝึกหัดและได้ค่าจ้างในการทำงาน ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 2 - 5 ปี จึงจะทำงานเองได้

ในยุคมีคเมื่ออาณาจักรโรมันล่มแล้ว ระบบการฝึกหัดงานได้ชะงักไป มาเจริญมากในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา ราว ค.ศ. 1300 โดยมีสมาคมฝึกอาชีพช่างฝีมืออยู่ทั่วไป และเมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 17 และการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม ในศตวรรษที่ 19 มีการใช้เครื่องจักรในงานต่าง ๆ มากขึ้น จึงต้องฝึกคนให้ใช้เครื่องจักรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชาติชั้นนำในยุโรปตะวันตกซึ่งเคยเห็นว่าการฝึกหัด เป็นลูกมือช่าง เพื่อประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมหรือทางการค้า มีฐานะค้อยในสังคม คนเด่นจะต้องเลือกเรียนศิลปะ ได้เริ่มยอมรับความสำคัญของการฝึกอาชีพ เช่นในประเทศเยอรมัน

ในปี 1895 ราชสมาคมแห่งประเทศอังกฤษได้สนับสนุนการศึกษาริชาช่าง และจาก พ.ร.บ. ปี 1902 เทศบาลท้องถิ่นได้จัดตั้งโรงเรียนช่างและช่างเทคนิค

ในปี 1906 การอาชีวศึกษา เริ่มมีความสำคัญในสหรัฐอเมริกา มีการตั้งสมาคมพัฒนาการศึกษาด้านอุตสาหกรรมแห่งชาติ โดยวัตถุประสงค์เพื่อจะขยายการอาชีวศึกษาไปทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากที่ได้นำเอาการอาชีวศึกษาเข้ามาสอน ในระดับวิทยาลัยและระดับโรงเรียนมัธยม ซึ่งแต่เดิมสอนเฉพาะวิชาสามัญ โดยจัดให้มีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สหรัฐฯ ได้มีพระราชบัญญัติการอาชีว

1.

Harry Dexter Kitson and Edgar Morgan Stover, Vocations for Boys (New York: Harcourt, Brace, 1955), p. 11.

ศึกษาขึ้น ในปี 1917¹ และเมื่อโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต้องการช่างเทคนิคเพิ่มขึ้น จึงมีการตั้งสถาบันเทคนิคหลักสูตร 2 ปี สอนใน 2 ปี สุดท้ายของวิทยาลัยขึ้นต้น

จุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา ได้แก่การฝึกอบรมให้การศึกษาดังต่อไปนี้

1. ด้านเกษตรกรรม ทั้งด้านการเพาะปลูกให้โตผลและการตลาด
2. ด้านช่างฝีมือและช่างอุตสาหกรรม รวมไปถึงการผลิตอาวุธต่าง ๆ
3. ด้านเศรษฐศาสตร์ เพื่อความเป็นอยู่ในครอบครัวที่สมบูรณ์

ในขอบเขตการศึกษาด้านนี้เกี่ยวข้องกับด้านเกษตรกรรม

4. ด้านธุรกิจหรือการค้า ซึ่งเกี่ยวกับการซื้อขาย การติดต่อ การบริหารธุรกิจ

5. ด้านช่างสำรวจ ช่างปฏิบัติการในห้องทดลอง ผู้ตรวจการเทคนิค

6. บริการสาธารณะ เช่น พนักงานดับเพลิง ตำรวจ นายอำเภอ หรือ

กำนัน สรรพากร ช่างทาง ช่างประปา² เป็นต้น

การจัดการอาชีวศึกษาอย่างมีรูปแบบ ในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาอื่น แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับผู้ชำนาญงาน หรือช่างฝีมือ (Skilled Worker) เป็นการฝึกนักเรียนให้มีทักษะ ในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ³ เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ที่เรียกว่า

¹Struck, Vocational Education for the Changing World p. 5.

²Ibid., p. 8 - 11.

³

บุญยศักดิ์ ใจจงกิจ, เทคโนโลยีอาชีวศึกษา ช่างอุตสาหกรรม (กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า, 2519), หน้า 100.

โรงเรียนอาชีวศึกษา (Vocational Education)

2. ระดับเทคนิค หรือระดับช่างเทคนิค เป็นการเรียนต่อจากระดับมัธยมศึกษาอีก 2 ปี ฝึกให้นักศึกษามีความเชี่ยวชาญในงานเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น¹ สถาบันที่ให้การศึกษาระดับนี้เป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงระดับต่ำกว่าปริญญา ได้แก่ วิทยาลัยชุมชนแบบผสม (Comprehensive Community College) วิทยาลัยขั้นต้น (Junior College) และ วิทยาลัยเทคนิค (Technical Institute) หลักสูตร 2 ปี ของวิทยาลัยดังกล่าวเท่ากับ หลักสูตร 2 ปีแรกของมหาวิทยาลัย และอาจให้การศึกษาระดับขั้นต้นของปริญญาตรี เพื่อไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่อไป²

3. ระดับอาชีพ* เปิดสอนในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันที่เทียบเท่า เป็นการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า เช่น แพทย์ กฎหมาย การศึกษา วิศวกรรม เป็นต้น บางครั้งเรียกว่าเป็นนักเทคโนโลยี เรียนแต่ทฤษฎี มีความชำนาญสูงในสาขาใดสาขาหนึ่ง เป็นนักวิจัย นักทดลอง ค้นคว้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

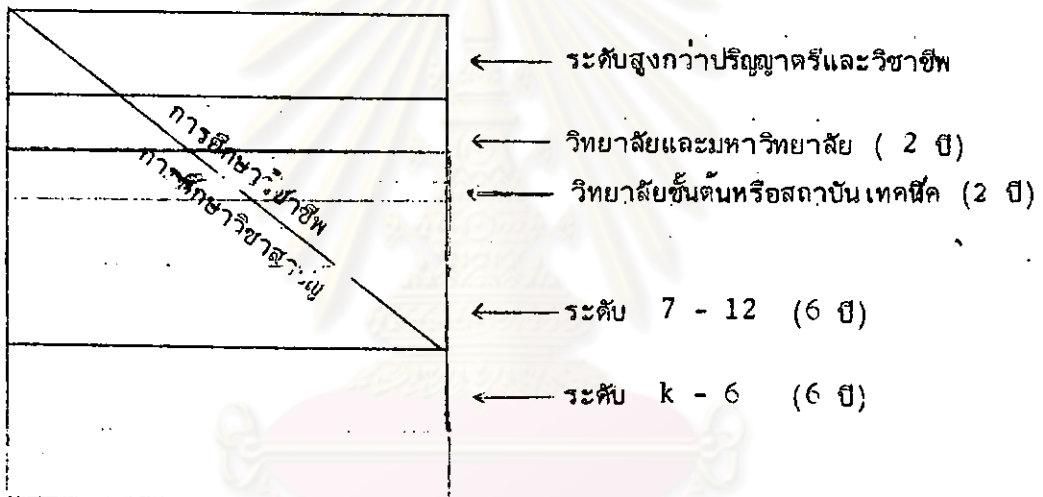
¹C.R. Wenrich and J.W. Wenrich, Leadership in Administration of Vocational and Technical Education (Columbus, Ohio: Bell and Howell, 1972), p. 3.

²ALA-AAJC, "Guidelines for Two-Year College Learning Resources Programs," College and Research Libraries News 33 (December 1972): 307.

การจัดการอาชีวศึกษาและการดำเนินงานทางเทคนิควิทยาลัยขั้นต้นในสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งระยะเวลา และหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ทั้งการศึกษาริชาสามัญและวิชาชีพ โดยเริ่มตั้งแต่การเรียนวิชาสามัญล้วนในชั้นอนุบาลถึงระดับ 6 และเพิ่มวิชาชีพเป็นโรงเรียนมัธยมแบบผสม ในระดับ 7 - 12 เมื่อถึงการศึกษาในวิทยาลัยชุมชนหรือวิทยาลัยเทคนิค ระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยหรือระดับวิชาชีพที่สูงกว่าปริญญาตรี จึงลดวิชาสามัญและเพิ่มการสอนวิชาชีพมากขึ้น ตามที่แสดงในแผนภูมิ¹

แผนภูมิที่ 1 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา



นอกจากนี้มีการสอนการอาชีวศึกษาในศูนย์อุตสาหกรรมหรือศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งเป็นการฝึกอบรมคน ในแนวต่าง ๆ ดังนี้

1. ให้ผู้เข้าเรียนใช้วิชาที่เรียนไปประกอบอาชีพ
2. ให้ผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วมีทางประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น และรู้วิธีประกอบอาชีพที่ถูกต้องทันสมัยขึ้น
3. ให้ผู้ที่ไม่พอใจอาชีพเดิมเปลี่ยนอาชีพใหม่ได้²

¹ Wenrich and Wenrich, Leadership in Administration of Vocational and Technical Education, P. 7.

² J. Chester Swanson and Ernest G. Kramer, "Vocational Education beyond the High School," in Vocational Education, ed. Melvin L. Barlow (Chicago: University of Chicago Press, 1965), P. 170.

การศึกษาในวิทยาลัยระดับต่ำกว่าปริญญา

จากแผนภูมิที่ 1 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาจะเห็นว่า การศึกษาระดับวิทยาลัยขั้นต้น หรือสถาบันเทคนิค เป็นการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ใช้เวลาในการศึกษา 2 ปี มีชื่อเรียกและขอบเขตงานบริการทางการศึกษาดังนี้

วิทยาลัยขั้นต้น (Junior College) สอนวิชาศิลปศาสตร์ทั่วไปและจำกัดวัตถุประสงค์ทางด้านอาชีพ โดยทั่วไปวิทยาลัยหลักสูตร 2 ปี ระดับนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา มักเรียกชื่อว่า วิทยาลัยขั้นต้นทั้งสิ้น

วิทยาลัยชุมชนหรือวิทยาลัยชุมชนแบบผสม (Community College หรือ Comprehensive Community College) มีวัตถุประสงค์ที่จะให้บริการชุมชนภายในบริเวณใกล้เคียงทางการศึกษา ด้วยโครงการแบบสารพัดช่าง

วิทยาลัยเทคนิคหรือสถาบันเทคนิค (Technical Institute) เน้นหลักสูตรการศึกษา เพื่อที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพ

วิทยาลัยหลักสูตร 2 ปี ทุกรูปแบบ มีการสอนวิชาการต่าง ๆ หลายหลักสูตรหลายโครงการ มีโครงการการศึกษาที่จบในตัว นักศึกษาออกไปประกอบอาชีพได้เมื่อเรียนจบ 2 ปีแล้ว และมีโครงการที่นักเรียนเรียนจบ 2 ปีแล้วอาจไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย หลักสูตร 4 ปี โดยศึกษาเพิ่มเติมอีก 2 ปีได้รับปริญญาดุษฎี

วิทยาลัยขั้นต้นบางแห่งอาจพัฒนามาจากโรงเรียนเทคนิคหรือโรงเรียนอาชีวศึกษาและเมื่อได้รับการพัฒนามากขึ้น อาจเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย ดังเช่นโครงการของวิทยาลัยชุมชนฮาวาย ที่พัฒนามาจากโรงเรียนเทคนิค และมีโครงการที่จะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย

ฮาวาย¹

1

Ruth Christensen, " Junior College Libraries Development Needs and Perspectives" ALA Bulletin 61 (June 1967):830.

การดำเนินงานห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้น

การดำเนินงานห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นแตกต่างจากการดำเนินงานห้องสมุดวิทยาลัย (College Libraries) เพราะว่า นอกจากสถาบันการศึกษาทั้ง 2 ประเภท จะมีหลักสูตรการเรียนการสอนแตกต่างกันแล้ว ในวิทยาลัยชั้นต้นแต่ละแห่งมีนักศึกษาที่มีความสามารถแตกต่างกันอย่างกว้างขวาง อันเป็นเหตุที่ทำให้ห้องสมุดต้องให้บริการแตกต่างไปจากห้องสมุดวิทยาลัยโดยทั่วไป ห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นมีลักษณะเป็นห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดมหาวิทยาลัยรวมกัน¹ และเนื่องจากวัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาระดับ 2 ปีนี้ได้รับการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง จึงเป็นการยากที่จะกำหนดมาตรฐานห้องสมุด การที่วิทยาลัยชั้นต้นพัฒนามาจากโรงเรียนมัธยมตอนปลายหรือมีหลักสูตรการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายรวมอยู่ด้วย หรือได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นวิทยาลัยหลักสูตร 2 ปีเลยทีเดียว ก็มักเป็นผลต่อการเจริญของห้องสมุดด้วย ทั้งนี้เพราะห้องสมุดวิทยาลัยที่พัฒนามาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ผู้สอนมักจะสอนนักศึกษาทั้งระดับมัธยมและระดับวิทยาลัย วิธีการสอนก็มักจะ เน้นการให้นักศึกษาใช้ตำราเรียนประกอบเหมือนกัน ห้องสมุดก็ใช้ร่วมกันและมักจะมีแต่บรรณารักษ์ปฏิบัติงานในห้องสมุด ไม่มีเสมียนช่วย อย่างไรก็ตาม สมาคมวิทยาลัยชั้นต้นแห่งอเมริกาที่ดั่งขึ้นในปี 1920 ได้ร่วมมือกับสมาคมห้องสมุดแห่งอเมริกา จัดทำมาตรฐานสำหรับใช้ประเมินค่าการดำเนินงานห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้น โดยเริ่มจัดทำเป็นแบบทดลองการณ์ เรื่องห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นในปี 1930 กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ บรรณารักษ์เทียบกับจำนวนนักศึกษา ในปี 1934 จัดทำรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้น ปี 1953 มีการจัดคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นขึ้นอีก แต่คณะกรรมการทำเสร็จแค่เป็นรายงานการประชุมไม่ได้การรับรองจากสมาคมที่รับรองมาตรฐาน ในปี 1960 จึงจัดทำมาตรฐานฉบับสมบูรณ์เสร็จ ได้รับการรับรองจากสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดเพื่อการวิจัย คณะกรรมการได้พิมพ์ออกเผยแพร่และใช้กันอยู่ทั่วไปในวิทยาลัยชั้นต้นของรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา²

006845

¹Christensen, "Junior College Libraries Development Needs and Perspectives," p.831.

²James O Wallace, "Two-Year College Library Standard," Library Trends 21 (October 1972): 219 - 232.

เมื่อมีการดำเนินงานห้องสมุดวิทยาลัยชุมชน มาตรฐานห้องสมุดจึงได้รับการปรับปรุง เปลี่ยนไปในรูปแบบของคู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์ทรัพยากรเพื่อการศึกษาในวิทยาลัย หลักสูตร 2 ปี ซึ่งสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดเพื่อการวิจัย สมาคมวิทยาลัยชุมชน สมาคมวิทยาลัยขั้นต้นแห่งสหรัฐอเมริกาและสมาคมเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาและเทคโนโลยี (Association for Educational Communication and Technology) เป็นผู้จัดทำ ขึ้นในปี 1972 รวมงานห้องสมุดเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการศูนย์ทรัพยากรเพื่อการศึกษา คู่มือนี้ใช้ประเมินผลการดำเนินงานและบริการ มากกว่าที่จะใช้ในการสร้างและปรับปรุงห้องสมุด เพราะไม่กำหนดสิ่งที่ควรปฏิบัติให้เป็นหลักเกณฑ์และมาตรฐาน ดังนั้นถึงแม้จะมีคู่มือปี 1972 ห้องสมุดโดยทั่วไปก็ยังคงใช้มาตรฐานปี 1960¹

ตัวอย่างการดำเนินงานด้านการจัดอาคารสถานที่และงานเทคนิคห้องสมุดของวิทยาลัยขั้นต้นในประเทศสหรัฐอเมริกา

อาคารและครุภัณฑ์

ห้องสมุดวิทยาลัยขั้นต้นของเมืองไมอามี รัฐฟลอริดา ซึ่งดำเนินงานโดยเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์ทรัพยากรเพื่อศึกษามีอาคารห้องสมุดแยกต่างหากจากศูนย์ โดยมีทางเดินเชื่อมต่อกัน ตัวอาคารขนานกับทะเลสาบที่สร้างขึ้น และตั้งอยู่ศูนย์กลางใกล้ตึกเรียนและตึกอำนวยการ ศูนย์มีเนื้อที่ 147,406 ตารางฟุต ห้องสมุดมีเนื้อที่ 84,000 ตารางฟุต สามารถจุหนังสือได้ 110,000 เล่ม ผนังตึกเป็นคอนกรีตทาสีเทาอ่อนทำให้ภายในอาคารดูสว่างพื้นปูพรม ยกเว้นส่วนที่ทำงานเทคนิคของเจ้าหน้าที่ การทำบัตรรายการทำที่ชั้นล่าง ห้องสมุดจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ไว้ชั้นบน

¹Alice S. Clark and Rita Hirschman, "Using the Guidelines:

A Study of State-Supported Two-Year College Libraries in Ohio," College and Research Libraries 36 (September 1975): 364.

โต๊ะสำหรับงานค้นคว้าเก็บโต๊ะแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าและโต๊ะกลมมี 2 ขนาด นั่งได้ 4 คน และ 6 คน มีการจัดเก้าอี้เป็นที่นั่งแบบห้องรับแขก หรือห้องนั่งเล่นไว้ให้นักศึกษานั่งอ่านหนังสือ นวนิยาย ชิวประวัติ และเรื่องสั้น ประตูทางออกมีบาน เปิด-ปิด แบบอัตโนมัติ อยู่ถัดจากโต๊ะจ่าย รับ ออกจากประตูนี้ไปทางเหนือมีที่ขายอาหาร-เครื่องดื่ม ที่จอดรถและป้ายรถเมล์ ที่ประตูทางออก นี้มีเครื่องกันขโมย และมีเสียงออกบอกคนเฝ้า ถ้าหากมีคนแอบเอาหนังสือของห้องสมุดผ่านออกไป การจ่าย-รับใช้ระบบบัตรเจาะรู (Punch Card) ด้านตะวันตกของโต๊ะจ่าย-รับ จัดสถานที่ที่เป็นแบบ ห้องโถง (lobby) ของโรงแรมหรือโรงละคร มีเก้าอี้สนาม ม้านั่ง กระถางต้นไม้ ห้องทำงานของ เจ้าหน้าที่และผู้อำนวยความสะดวกใช้กระจกกัน ตู้บัตรรายการเป็นแบบที่ผู้ใช้สามารถนั่งค้นได้ หิ้ง หนังสือแบ่งเป็นส่วนหนังสืออ้างอิง หนังสือจอง หนังสือนิยาย และหนังสือหมวก 300 (จัดแบบตัวอักษ) สั้นบนนอกจากจะมีที่อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว ยังมีส่วนวารสารซึ่งจัดเก็บวารสารได้ 1,200 รายการ วารสารเล่มใหม่วางแสดงบนชั้น วารสารที่เก็บรวมเล่มแล้ว อยู่ในตู้กระจกติดกำแพง มีที่อ่านไมโคร ฟอรัม มีแฟ้มเก็บเอกสารแนบตั้ง และมีบัตรดัชนี ห้องทำงานด้านเทคนิคของวารสารอยู่เหนือ ห้องทำงานเทคนิคของหนังสือซึ่งอยู่ชั้นล่าง เคาบเตอร์สร้างติดกับตัวตึก ชั้นนี้มีห้องทำงานของเจ้าหน้าที่ กันด้วยกระจกเหมือนชั้นล่างและมีห้องอาหารเจ้าหน้าที่¹

งานเทคนิคห้องสมุด

บทความในวารสารชอยส์ (Choice) กล่าวถึงการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดของ วิทยาลัยชั้นต้นไว้ว่า ในการจัดหาวัสดุของห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นระดับเทคนิคและอาชีวะรวมจุลสาร เอกสาร รายงาน พิมพ์ (ภาพยนตร์) เกือบทุกชนิดที่ให้ข่าวสารมีค่าแก่นักศึกษา ไม่เพียงแต่วัสดุที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับงานอาชีพเท่านั้น แต่ยังรวมข่าวสารที่เกี่ยวข้องในระดับต่ำกว่าช่างเทคนิค การจัดหา ขึ้นอยู่กับจำนวนหลักสูตรของสถาบันว่ามีการสอนสาขาวิชาชีพต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด กับจำนวน และความสามารถของบรรณารักษ์ ที่เป็นผู้ให้บริการ

¹

Elenor G. Fyman, "Miami-Dale builds a library for Community Junior College Students," *Florida Libraries* 17 (September 1966): 9-13.

นอกจากนี้คู่มือการจัดหา ก็เป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้ห้องสมุดมีวัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ ในสหรัฐอเมริกา มีหลักสูตรวิชาชีพระดับนี้ 198 สาขา บางวิทยาลัยก็สอนทางด้านศิลปศาสตร์ หนังสือวิชาการที่จัดหา ไม่มีเนื้อหาลึกซึ้งเหมือนกับหนังสือที่จัดหาในท้องสมุด มหาวิทยาลัย แต่กว้างและมีหลายสาขาวิชา หนังสือที่ซื้อจะต้องเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับ นักศึกษามหาวิทยาลัย หลักสูตร 2 ปี¹ การจัดหาอาจใช้วิธี

-จัดซื้อ

-เช่าหรือจ่ายค่าเช่า สำหรับวัสดุที่ไม่มีขายหรือมีขายแต่ราคาแพง หรือบางชนิดที่มีขนาดใหญ่สิ้นเปลืองเนื้อที่ในการเก็บ

-ยืม

-รับถินนทานการ ในการรับถินนทานการนี้จะต้องเลือกเฉพาะสิ่งที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้

-ผลิตขึ้นในหน่วยงาน²

ในการดำเนินการจัดหาบรรณารักษ์อาจใช้สิ่งพิมพ์ต่อไปนี้ เป็นเครื่องช่วย

-รายชื่อหนังสือและประกาศโฆษณาของสำนักพิมพ์

-สิ่งพิมพ์ของสมาคมอาชีพ

-สิ่งพิมพ์รัฐบาล

-วารสารที่เกี่ยวข้อง

-สิ่งพิมพ์ด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม เช่นสิ่งพิมพ์ของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับงานวิศวกรรม

ร้านค้าปลีก-ส่ง โรงงานอุตสาหกรรม บริษัทโฆษณา หรือโรงแรม

นอกจากนี้บรรณารักษ์ควรจัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์โดยร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอน ทำคู่มือ นโยบายการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด แจกจ่ายแก่อาจารย์ เพื่อเป็นแนวทางการจัดหา หนังสือที่ต้องซื้อหลายเล่มควรเลือกหนังสือปกอ่อนเพื่อเป็นการประหยัด การสั่งซื้อครั้งละหลายเล่มก็จะทำให้ได้ส่วนลด³

¹"Junior College Materials," Choice. 6 (March 1969): 28-29.

²ALA-AAJC, "Guidelines for Two-Year College Learning Resources Programs," p. 313.

³Brubeck "The Junior College," p. 157.

การจัดหมู่หนังสือในห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นนั้น จากการสำรวจห้องสมุดวิทยาลัย
ชั้นต้นในสหรัฐอเมริกา 690 แห่ง มีห้องสมุดจำนวน 532 แห่ง หรือร้อยละ 77.4 จัดหมู่ระบบ
ทศนิยมของดิวอี้ ห้องสมุดจำนวน 92 แห่ง หรือร้อยละ 13.3 จัดหมู่ระบบห้องสมุดรัฐสภา
อเมริกัน ห้องสมุดจำนวน 58 แห่ง หรือร้อยละ 8.4 กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินงาน
เปลี่ยนการจัดหมู่จากระบบทศนิยมของดิวอี้ เป็นระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน ห้องสมุด
4 แห่ง หรือร้อยละ 0.6 มีแนวความคิดที่จะเปลี่ยนระบบการจัดหมู่จากแบบเดิม คือ ระบบ
ทศนิยมของดิวอี้ เป็นระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน และมีห้องสมุด 4 แห่ง หรือร้อยละ 0.6
เท่ากัน ที่ใช้ระบบการจัดหมู่แบบอื่น นอกจากนี้จากการสำรวจยังพบว่าห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้น
จำนวน 159 แห่ง ที่ตั้งขึ้นหลังการประกาศใช้มาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นของอเมริกา
ในปี 1960 มีห้องสมุดคิดเป็นร้อยละ 38.2 ใช้วิธีการจัดหมู่ระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Desmond Taylor, "Classification Trends in Junior College Libraries," College and Research Libraries 29 (September 1968) : 351 - 360.



มาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้น¹

มาตรฐานนี้สมาคมห้องสมุดอเมริกัน จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางประเมินค่าห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้น ในสหรัฐอเมริกาโดยมีคณะกรรมการด้านมาตรฐานของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดเพื่อการวิจัยเป็นผู้ดำเนินงาน

1. หน้าที่

ห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นมีหน้าที่ดังนี้

- ก. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ตรงตามหลักสูตรของสถาบัน
 - ข. จัดหาหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุเพื่อการศึกษาที่จำเป็นในการสอนอย่างพอเพียง
 - ค. จัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดอื่น ๆ ที่เป็นมรดกทางความคิดของชาติตะวันตกและชาติตะวันออก
 - ง. จัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่นที่ทำให้ผู้อ่านเกิดนิสัยรักการอ่าน
 - จ. ให้คำแนะนำแก่อาจารย์และนักศึกษาทางด้านวิชาการเกี่ยวกับหนังสือ สิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ในห้องสมุด จัดสอน แนะนำแนวการอ่านและให้บริการหนังสืออุเทศก์
- จัดทำคู่มือการใช้และจัดบริการค่านต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่น จดนิทรรศการ ทำบัญชีรายชื่อหนังสือใหม่ออกเผยแพร่ และจัดรายการอภิปราย
- ฉ. เป็นศูนย์กลางงานการศึกษาผู้ใหญ่ของชุมชน โดยจัดหาวัสดุที่เกี่ยวกับงานอาชีพและวิชาชีพให้แก่ทั้งนักศึกษาและกลุ่มผู้แนะแนว

2. โครงสร้างและการบริหาร

บรรณารักษ์ได้รับแต่งตั้งและดำเนินงานห้องสมุดโดยขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการวิทยาลัย

¹*American Library Association of College and Research Libraries, "Standard for Junior College Libraries," College and Research Libraries 21 (May 1960): 200-206.

ห้องสมุดที่มีคณะกรรมการห้องสมุดควบคุม ต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการไว้ให้ชัดเจนและเขียนขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ผู้อำนวยการวิทยาลัยควรปรึกษาบรรณารักษ์ในเรื่องงบประมาณของห้องสมุด ก่อนที่จะมีการกำหนดงบประมาณรวมของวิทยาลัยการเปลี่ยนแปลงการใช้เงินหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อันอาจมีผลต่อกิจการห้องสมุด จะทำได้ต่อเมื่อได้มีการปรึกษาหารือกับบรรณารักษ์แล้ว

ในด้านวิชาการบรรณารักษ์จะต้องได้รับความร่วมมืออย่างใกล้ชิด จากหัวหน้าคณะวิชา บรรณารักษ์ควรได้รับเลือกเป็นกรรมการร่างหลักสูตร หรือกรรมการวางแผนด้านวิชาการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนในชั้นเรียน บรรณารักษ์ควรมีตำแหน่งหัวหน้าแผนกเป็นอย่างน้อย

ผู้อำนวยการวิทยาลัยต้องปรึกษากับบรรณารักษ์ ในเรื่องการจัดทำบุคลากรมาปฏิบัติงานห้องสมุด และบุคลากรห้องสมุดทุกคนขึ้นตรงต่อบรรณารักษ์ บรรณารักษ์เป็นผู้วางแผนทางการบริหารงานภายในของห้องสมุด จัดแบ่งหน้าที่ของบุคลากรแต่ละคนไว้อย่างชัดเจนในการดำเนินงาน บรรณารักษ์ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตยและทำให้เกิดขวัญในการทำงาน

โดยทั่วไปวิทยาลัยควรจะมีกรรมการห้องสมุดประกอบด้วยอาจารย์ของวิทยาลัย คณะกรรมการนี้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการวิทยาลัย หรือได้รับการเลือกตั้งจากคณาจารย์อื่น โดยคัดเลือกจากทั้งอาจารย์อาวุโสและอาจารย์ชั้นผู้น้อยจากแผนกวิชาต่าง ๆ ที่มีความสนใจและเข้าใจปัญหาของห้องสมุด นอกเหนือไปจากการสั่งซื้อหนังสือให้แผนกวิชาที่ตนเองสังกัดอยู่ บรรณารักษ์ทำหน้าที่ประธานหรือเลขานุการคณะกรรมการ คณะกรรมการมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่บรรณารักษ์และเป็นผู้ประสานงานระหว่างคณาจารย์กับห้องสมุด โดยไม่ควรเข้าไปแทรกแซงการบริหารงานภายในของห้องสมุด นอกจากนี้ควรให้มีคณะกรรมการนักศึกษาเกี่ยวกับกิจการห้องสมุด เป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์การนักศึกษากับห้องสมุด ทำงานอย่างใกล้ชิดกับบรรณารักษ์ และบรรณารักษ์อาจใช้คณะกรรมการนี้เป็นที่พึ่งพิง เกี่ยวเกี่ยวกับความคิดใหม่ ๆ ในอันที่จะพัฒนาแผนงานห้องสมุดให้ได้ผลมากขึ้น

บรรณารักษ์ควรจัดเก็บสถิติและบันทึกต่าง ๆ เพื่อให้ทราบกิจกรรมของห้องสมุด เกี่ยวกับการจัดซื้อ การจัดหา และการให้บริการของห้องสมุด การจัดเก็บบันทึกและสถิตินี้ควรทำตามแบบฟอร์มความต้องการของแผนกบริการห้องสมุด สำนักการศึกษา กระทรวงสวัสดิการการศึกษา

และสาธารณรัฐของสหรัฐอเมริกา สมาคมรับรองวิทยฐานะส่วนภูมิภาค และสมาคมห้องสมุด วิทยาลัยและห้องสมุดเพื่อการวิจัย

3. งบประมาณ

ขอบเขตและประสิทธิภาพในการทำงานของห้องสมุดขึ้นอยู่กับวงเงินงบประมาณที่ได้รับและปัจจัยที่เป็นผลต่อการกำหนดวงเงินงบประมาณของห้องสมุด ได้แก่

ขนาดของห้องสมุด แขนงวิชา วิทยาลัยเปิดสอน (เช่น เป็นวิทยาลัยช่างอุตสาหกรรม ธุรกิจ หรือ คุกกรรม) จำนวนอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัย จำนวนสาขาวิชาที่เปิดสอนมากน้อยเพียงใด และหลักสูตรที่มีการกำหนดให้นักศึกษามีการอ่านหนังสือประกอบการศึกษานอกเหนือไปจากตำราเรียนมากน้อยเพียงใด

วิทยาลัยควรจัดงบประมาณให้แก่ห้องสมุด อย่างน้อยที่สุด 5% ของงบประมาณรวมของวิทยาลัย แต่ถ้าวิทยาลัยเปิดสาขาวิชาเพิ่ม หรือมีนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หรือห้องสมุดทำหน้าที่เกี่ยวกับวัสดุทัศนวัสดุตัวก็ให้เพิ่มงบประมาณขึ้นไป ห้องสมุดที่เปิดใหม่ของวิทยาลัยขึ้นต้นงบประมาณมากกว่า 5% โดยทั่วไปแล้วห้องสมุดวิทยาลัยขึ้นต้นจ่ายเงินงบประมาณเป็นค่าเงินเดือนของบุคลากรเป็น 2 เท่าของเงินงบประมาณค่าหนังสือและวารสารบรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบและมีอำนาจสิทธิขาดในการใช้เงินงบประมาณห้องสมุด

4. บุคลากร

ห้องสมุดควรมีบุคลากรที่ได้รับการศึกษาอย่างดีมีความรอบรู้และมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษ์ควรได้รับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์และมีพื้นฐานความรู้ในวิชาเฉพาะอย่างกว้างขวาง จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดขึ้นอยู่กับจำนวนอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัย จำนวนชั่วโมงที่ห้องสมุดเปิดให้บริการ หลักสูตรและวิธีการสอนที่วิทยาลัยใช้อยู่ ตลอดเวลาที่ห้องสมุดเปิดให้บริการควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ปฏิบัติหน้าที่ ห้องสมุดที่มีนักศึกษาถึง 500 คน ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์อย่างน้อยที่สุด 2 คน และมีเจ้าหน้าที่อื่น 1 คน ถ้าสถาบันใหญ่ให้เพิ่มเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ได้อีก ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ทำงานในระดับเสมียน แต่อาจให้นักศึกษาช่วยงานได้ ในกรณีที่ห้องสมุดให้บริการทางทัศนศึกษาก็ให้เพิ่มเจ้าหน้าที่ และจำนวนบุคลากรห้องสมุดจะลดลงเมื่อวิทยาลัยมีหน่วยงานกลางปฏิบัติงานทางเทคนิคห้องสมุด

บรรณารักษ์ควรมีฐานะเป็นอาจารย์ ได้รับเงินเดือนเท่ากับอาจารย์อื่นที่มีวุฒิและประสิทธิภาพในการทำงานเท่ากัน และมีสิทธิต่าง ๆ เช่น การลาป่วย ลาหยุดพักผ่อน การได้รับเงินบำเหน็จบำนาญเมื่อครบเกษียณอายุ นอกจากนี้บรรณารักษ์ควรได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาคู่ปรกติโท ทั้งทางบรรณารักษศาสตร์และในสาขาวิชาอื่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน้าที่บุคลากรห้องสมุดควรมีส่วนร่วมในแผนการศึกษาและเป็นสมาชิกคณะกรรมการทางวิชาการของสถาบัน เพื่อจะได้เตรียมการให้บริการและให้คำแนะนำแก่คณะอาจารย์ด้านบรรณานุกรม

5. วัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด

ก. หนังสือและวารสาร

1. วัสดุอุปกรณ์ของห้องสมุดวิทยาลัยขั้นต้นได้แก่ หนังสือ วารสาร จุลสาร แผนที่ วัสดุย่อส่วน จดหมายเหตู และอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ที่ได้รับการคัดเลือกและจัดไว้อย่างดีเพื่อสนับสนุนโครงการทางด้านการศึกษาของวิทยาลัย เพื่อประโยชน์ในการสอนและเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการแก่คณะอาจารย์

2. สิ่งพิมพ์และอุปกรณ์ห้องสมุดที่มีเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมหลายสาขาทั้งที่มีคุณค่าเฉพาะกาล และมีคุณค่าถาวร ควรจะมีหนังสือที่บรรจุความรู้ชั้นสูง ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นในด้านปัญหา ช่วยให้เกิดความคิดงอกงาม

3. สิ่งพิมพ์ที่ส่งเสริมการอ่านเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

4. หนังสืออุเทศควรจะมีมากพอและต้องเป็นหนังสือที่ทันสมัย มีเนื้อหากว้างขวาง
ดังนี้

ก. หนังสืออุเทศที่เป็นมาตรฐานในสาขาความรู้ใหญ่ ๆ ทุกสาขา

ข. หนังสือดัชนีวารสาร

ค. หนังสือบรรณานุกรมเฉพาะวิชา

ง. บัญชีรายชื่อหนังสือสำคัญ สำหรับห้องสมุดวิทยาลัยขั้นต้น

จ. วารสารและหนังสือพิมพ์ระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น

5. สิ่งพิมพ์รัฐบาล และจุลสารที่มีประโยชน์

การจัดการวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดขึ้นอยู่กับความกว้างขวางของหลักสูตร วิธีการสอนของสถาบัน จำนวนอาจารย์ นักศึกษา หรือการมีนักศึกษาอยู่ประจำในหอพัก

สถาบันที่มีนักศึกษาจำนวน 1,000 คนขึ้นไป ควรมีหนังสืออย่างน้อยที่สุด 20,000 เล่ม (ไม่รวมหนังสือที่ซ้ำฉบับ หรือตำราเรียน) การขยายสัดส่วนของหนังสือเพิ่มขึ้น 1,000 เล่ม ต่อจำนวนนักศึกษาที่เพิ่ม 500 คน นอกจากนี้หลักสูตรการเรียนการสอนที่มีความซับซ้อน และยากง่ายไม่เท่ากัน ก็ทำให้จำนวนหนังสือเปลี่ยนแปลงไปได้

ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือปกอ่อนที่มีคุณภาพ หนังสือที่คัดสำเนาจากหนังสือที่ไม่ได้พิมพ์ มาเป็นเวลานานแล้ว หนังสือจากการถ่ายเอกสารและไมโครฟิล์ม

วัสดุอุปกรณ์ที่ควรกำจัดออกจากห้องสมุดได้แก่หนังสือฉบับตีพิมพ์ล้าสมัย หนังสือวารสารที่ไม่ได้ทำดัชนีไว้ สิ่งพิมพ์คัดสำเนาที่ไม่จำเป็น วารสารเพื่อนันทนาการที่เก่า และไม่มีคุณค่าวารสาร หนังสือจุลสาร และวัสดุโสตทัศนศึกษาที่ชำรุดสึกหรอ ก่อนที่จะทำการกำจัดสิ่งเหล่านี้ควรได้รับการปรึกษาหารือกับคณะอาจารย์ หนังสือที่มีผู้มอบให้ควรรับในกรณีที่เป็นหนังสือที่อยู่ในนโยบายการจัดหาของห้องสมุดเท่านั้น

หนังสือในห้องสมุดควรจะจัดเพื่อให้ใช้ได้อย่างเต็มที่บัตรหลักควรจะทำเป็นสหบัตร (สำหรับสถาบันที่มีห้องสมุดแยกไปตามคณะหรือแผนกต่าง ๆ) บัตรควรใช้รหัสตามแบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน (L.C) และของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (A. L. A) วัสดุต่าง ๆ ควรจะแยกหมวดหมู่ตามระบบที่ยอมรับใช้กันทั่วไป ชื่อเรื่องและบัตรควรจะได้รับ การตรวจสอบอยู่เสมอ เพื่อที่จะทำให้บัตรรายการนั้นพัฒนาและใช้สัมพันธ์สมัย

ข. วัสดุโสตทัศนศึกษา ได้แก่ ภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป สไลด์ เทป คนตรี ละคร คำปราศรัย ต่างประเทศที่บันทึกลงในเทป ที่เป็นส่วนสำคัญของการสอนแบบสมัยใหม่ ในวิทยาลัยที่ไม่มีแผนกโสตทัศนศึกษา และไม่มีแผนกกลางเก็บโสตทัศนวัสดุ วัสดุเหล่านี้ควรจัดหาและจัดเก็บไว้ในความดูแลของห้องสมุดและให้มีการทำดัชนีไว้ด้วย ห้องสมุดควรจัดหาเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการฝึกฝนพิเศษ และจัดงบประมาณเพิ่มขึ้น

6. อาคาร

ห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นต้องตั้ง ณ สถานที่ซึ่งเป็นแหล่งกลางของสถาบัน มีอากาศสดชื่น และแสงสว่างดี มีอุณหภูมิสบาย มีการควบคุมความชื้นและอุณหภูมิ เพื่อเป็นการรักษาหนังสือ จัดเก็บหนังสือบนหิ้งเปิด มีที่จัดสำหรับวัสดุพิเศษ เช่น วารสารปัจจุบัน แผนที่ รูปภาพ หนังสือฟิล์ม ภาพยนตร์ สิ่งบันทึก เทป จดหมายเหตู และวัสดุย่อยส่วน

ในห้องสมุดควรมีจำนวนที่นั่งอย่างน้อยที่สุด 25 % ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด (สถานที่คาดว่าจะมีนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วควรจัดที่นั่งเตรียมไว้) มีเนื้อที่จัดไว้สำหรับบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่นบริการหนังสืออุเทศ หนังสือวารสาร เนื้อที่แสดงนิทรรศการ เนื้อที่สำหรับโสตทัศนวัสดุ การวางแผนผังพื้นที่ควรทำเป็นแบบที่จะใช้เจ้าหน้าที่ดูแลน้อยที่สุด อย่ำให้บริเวณที่อ่านหนังสือมีผู้เดินพลุกพล่าน บริเวณเนื้อที่ทำงานจัดให้สามารถปฏิบัติงานติดต่อเนื่องกัน เจ้าหน้าที่มีเนื้อที่ทำงานคนละ 1.25 ตารางฟุต และเตรียมเนื้อที่ไว้เพื่อเจ้าหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น เครื่องตกแต่งห้องสมุดควรจะแข็งแรง สบาย และมีแบบสวยงาม เนื้อที่โต๊ะสำหรับผู้อ่านแต่ละคนขนาด 3' x 2' อาจจัดโต๊ะแบบโต๊ะกันเป็นช่อง ๆ โต๊ะขนาดใหญ่ หรือโต๊ะสำหรับศึกษาเป็นรายบุคคล แก้วอีกแยกไปจากโต๊ะเนื้อที่ต่อผู้อ่านหนึ่งคน 25 ตารางฟุต

7. คุณภาพของการบริการห้องสมุดและการประเมิน

ในการประเมินห้องสมุด คุณภาพบริการของห้องสมุด อาจใช้ทะเบียนสถิติการยืมหนังสือของนักศึกษาที่แผนกจ่าย - รับผิดชอบ ประเมินได้ โดยที่ถ้านักศึกษามีสถิติการยืมเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งก็แสดงให้เห็นว่าบริการนั้นดีขึ้น ตัวเลขสถิติผู้ใช้ห้องสมุด ผู้ขอยืมหนังสือ และผู้ตามปัญหาที่จะต้องค้นหาข้อมูลในหนังสือตอน (ทั้งที่ยืมหนังสือได้ ตอบปัญหาได้และไม่ได้) ผู้ขอให้มีการยืมหนังสือระหว่างห้องสมุด ตัวเลขทั้งหมดนี้ล้วนแต่จะใช้ประเมินบริการนั้น ๆ ได้ทั้งสิ้น

ในการจัดบริการห้องสมุด บรรณารักษ์ต้องดูวิธีการสอนของวิทยาเขต เมื่อมีการเปิดหลักสูตรใหม่เพิ่มขึ้น บรรณารักษ์ต้องเตรียมทรัพยากรในห้องสมุดที่มีความหมายทางด้านวิชาการเพิ่มขึ้น ห้องสมุดควรจัดสอนวิธีการใช้ห้องสมุดแก่นักศึกษา ควรให้มีความร่วมมือกันระหว่างคณะอาจารย์กับบุคลากรห้องสมุด ในการประเมินโครงการและทรัพยากรต่าง ๆ ของห้องสมุด เพื่อให้การ เรียนในชั้นเรียนและห้องสมุดมีความสัมพันธ์มั่นคง นอกจากนี้ห้องสมุดยังอาจจ้างบุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษนอกสถานบัน มาทำการสำรวจเป็นครั้งคราว

8. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้น ควรร่วมมือกับห้องสมุดอื่นในชุมชนและภูมิภาค ดังนี้

ก. จัดหาวัสดุให้แก่ผู้ใช้ โดยผ่านทางกรยืมระหว่างห้องสมุด

ข. จัดหาวัสดุห้องสมุดร่วมกัน เพื่อเป็นการประหยัด ไม่จัดหาหนังสือและอุปกรณ์ห้องสมุดที่ไม่สำคัญซ้ำซ้อน แต่ไม่จำเป็นว่าห้องสมุดวิทยาลัยชั้นต้นต้องให้บริการทุกประเภท และห้องสมุดข้างเคียงจะต้องจัดหาหนังสือที่ใช้เป็นพื้นฐานในวิทยาลัยชั้นต้น

วิทยาลัยชั้นต้นในอเมริกาทุกวันนี้ เปลี่ยนแปลงและขยายตัวมาก ค่อยไปจากฉายเป็นสถาบันที่แตกต่างจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ค.ศ. 1960) มาตรฐานนี้อาจต้องทบทวนใหม่



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอาชีวศึกษาในประเทศไทย

การอาชีวศึกษาในประเทศไทย มีความเป็นมา เช่นเดียวกับการอาชีวศึกษาในประเทศอื่น กล่าวคือ เป็นการศึกษาและฝึกหัดงานตามรอยบรรพบุรุษของตน แบบพ่อแม่สอนลูก ผู้ใหญ่สอนเด็ก แบบทำงานไปเรียนไป ไม่มีระยะเวลาและหลักสูตรที่แน่นอน¹ ประวัติการอาชีวศึกษาเท่าที่เป็นมาในประเทศไทยอาจแบ่งได้เป็น 3 ตอนดังนี้

1. การอาชีวศึกษาแผนโบราณ พ.ศ. 1781-2414
2. การอาชีวศึกษาแผนใหม่ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พ.ศ. 2414-2475
3. การจัดการอาชีวศึกษาหลังสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475-2521

1. พ.ศ. 1781-2414 การอาชีวศึกษาแผนโบราณของไทยเท่าที่มีหลักฐานปรากฏ ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี พ.ศ. 1781-1921 นั้นไม่ได้ใช้ระบบโรงเรียน สถานที่ให้วิชาความรู้ อาจแบ่งเป็น 2 แห่งใหญ่ คือ

ก. วัด เป็นสถานที่เรียนของบุตรหลานขุนนางและราษฎรทั่วไป การสอนเน้นทางด้านภาษาบาลีและศาสนา

ข. สำนักราชบัณฑิต สอนเฉพาะเจ้านายและบุตรหลานข้าราชการเท่านั้น²

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ บุญศักดิ์ ใจจงกิจ, เทคโนโลยีอาชีวศึกษาช่วงอุตสาหกรรม, หน้า 2.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

นอกจากนี้ภายในครอบครัวผู้มีอันจะกิน มีการจ้างผู้ที่เก่งในทางช่างและวิชาการด้านต่าง ๆ มาสอนบุตรหลานของตนเองเป็นพิเศษ¹ คนไทยสมัยนี้รู้จัก ทำการพาณิชย์กรรม การเกษตรกรรม และการช่าง ดังข้อความในศิลาจารึกกรุงสุโขทัยที่ว่า "...เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง...เพื่อนจูงวัวไปค้า ชีม้าไปขาย...สร้างป่าหมากป่าพลูทั่วเมืองทุกแห่ง...กลางเมืองสุโขทัยนี้มีพิหาร มีพระพุทธรูปทอง..."²

สมัยอยุธยาถึงต้นรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 1893 - 2414 การศึกษาก็ยังเป็นแบบสุโขทัย อาศัยวัดเป็นสถานศึกษา³ นอกจากวัดในศาสนาพุทธแล้วก็มีโรงเรียนสอนศาสนา ของสังฆราชชาวฝรั่งเศส⁴ มีพระสงฆ์หรือบาทหลวงเป็นผู้สอนอ่าน เขียนหนังสือ และหัดคิดเลข ทำบัญชี⁵ หลังการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 จนถึงรัชสมัยพระเจ้าปราสาททอง การช่างของ

¹ นางนพมาศหรือตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ (พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒกนากร, 2457), หน้า 22.

² กรมศิลปากร, "คำอ่านจารึกพ่อขุนรามคำแหง(หลักที่ 1)" ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 จารึกกรุงสุโขทัย (พระนคร : กรมศิลปากร, 2515), หน้า 7 - 9.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ: พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฉลองวันครบหกลสิบปีของกระทรวง 1 เมษายน 2495 (พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2495), หน้า 2.

⁴ หลวงสันธานวิทยาลัยี ผู้แปลและรวบรวม, การปฏิวัติครั้งใหญ่ในแคว้นกรุงศรีอยุธยา อันเป็นเหตุให้ชาวฝรั่งเศสถูกขับไล่ออกไป (พระนคร : ม.ป.ท., 2497), หน้า 32. (พระยาวรณรังค์พิมพ์ชำระในงานศพ นางบริบาลเวชกิจ (ส่าเกา ลวางกูร) 11 เมษายน 2497 ณ วัดแก้วแจ่มฟ้า).

⁵ ซีมอน เดอ ลา ลูแบร์, จดหมายเหตุลา ลูแบร์ แปลโดยกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ (พระนคร: ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, 2505), หน้า 257.

ไทยสบเขาลงไป เพราะมีการสงครามแย่งราชบัลลังก์บ่อยครั้งและ "...ต่างคนต่างกลัวความ ผิดบรรดาดำรับตำราความรู้วิชาการก็ทิ้งน้ำเสียสิ้น..."¹ และในรัชสมัยพระเจ้าปราสาททอง นี้เองก็ได้มีการให้ช่างออกไปดูงานสร้างนครหลวงและปราสาทของเขมร² ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีการสอนการอาชีวศึกษาในวัดด้วย ดังข้อความที่ชาวฝรั่งเศสเขียนไว้ว่า "...เด็ก ๆ ได้รับการศึกษาจากพระสงฆ์เป็นอย่างดี และยากที่จะหาชาวสยามที่เขียนหนังสือไม่เป็น หลังจากเรียนหนังสือเสร็จแล้ว เขาก็เข้าทำงานในหน้าที่ที่เหมาะสมแก่ความรู้และความสามารถ..."³ ตำราเขียนก็คือหนังสือจินตมณีที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราช โปรดเกล้าฯ ให้พระโหราธิบดีแต่งขึ้น วิชาที่ได้จากการติดต่อกับพวกฝรั่ง ในครั้งกรุงศรีอยุธยาได้แก่ วิธีการหล่อปืนไฟ และวิธีทำขนมหวานต่าง ๆ เช่นฝอยทอง ทองหยิบ ทองหยอด กาละแม และสังขยา

เมื่อหักฉานได้แตกฉานจากจินตมณี และคิดเลข บวก ลบ คูณ หาร อันเป็นเลขโบราณได้แล้ว ก็จะมีตำราอีกชุดหนึ่ง เรียกว่า ตำราพิเศษศึกษา ซึ่งเท่ากับตำราวิชาชีพนั่นเอง ได้แก่

¹ พระราชพงศาวดารฉบับสมเด็จกรมพระปรมานุชิตชิโนรส (พระนคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2465), 2:379.

² พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนมาต (เจิม) กับพระจักรพรรดิพงศ์ (จาต) (พระนคร: ศสภวิทยา, 2507), หน้า 866.

³ หลวงสันธานรียาสิทธิ์, การปฏิวัติครั้งใหญ่..., หน้า 96.

⁴ บุญศักดิ์ ใจจงกิจ, เทคโนโลยีอาชีวศึกษา ช่วงอุตสาหกรรม, หน้า 6.

1. ตำราโหราศาสตร์ (โหราศาสตร์)
2. ตำราหมอยา (แพทยศาสตร์)
3. ตำราวิชาเลขโงทย์ค้าขาย (เลขวิธีต่าง)
4. ตำราวิชาช่างทอง
5. ตำราวิชาเสมียน¹

การศึกษาแผนโบราณเป็นการศึกษาที่อนุโลมตามแบบแผนและประเพณีในการศึกษาคำนวณปฏิบัติเพื่อประกอบอาชีพ วิชาการฝีมือต่าง ๆ มีช่างถม ช่างทอง ช่างแกะ ช่างปั้น วิชาแพทย์แผนโบราณ และวิชาที่อื่น ๆ เรียนกันในวงศ์สกุล และตามท้องถิ่น ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้ที่รักวิชาช่างมีโอกาสเรียนวิชานี้ โดยสมัครเข้าทำงานในกรมช่างสิบหมู่ ซึ่งอยู่ในฝ่ายทหารมีเจ้านายเป็นแม่กอง ช่างทั้งสิบหมู่นี้ได้แก่ช่าง เขียน หุ่น สลัก กลึง ปั้น รัก ปูน ฟู แกะ หล่อ สำหรับช่างพิมพ์นั้น ใน พ.ศ. 2378 มีชชันนารีอเมริกันได้นำเครื่องพิมพ์ภาษาไทย เข้ามาตั้งในกรุงเทพฯ ใช้พิมพ์หนังสือสอนศาสนาและต่อมาในรัชกาลที่ 4 จึงได้เริ่มตั้งโรงพิมพ์หลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง

2. พ.ศ. 2414 - 2475 การอาชีวศึกษาแผนใหม่ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีดังนี้

ก. โรงเรียนของพระศรีสุนทรโวหาร สอนภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และ ขบธรรมเนียมนิยมราชการ

ข. โรงเรียนหลวงสำหรับสอนภาษาอังกฤษ มีชาวอังกฤษเป็นครู

พ.ศ. 2425 ตั้งโรงเรียนท่าแผนี่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ: พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบ 72 ปี ของกระทรวง (พระนคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2501), หน้า 24.

พ.ศ. 2428 ประกาศหลักสูตรการศึกษา ประโยค 2 ต่อมาจากการเรียนวิชาสามัญซึ่งแต่เดิมมีเพียงประโยค 1 ให้มีการเรียนเลข บัญชี และภาษาอังกฤษ¹

พ.ศ.2435 ตั้งกระทรวงธรรมการขึ้นควบคุมดูแลกิจการของโรงเรียนหลวง เมื่อวันที่
: เมษายน 2435

พ.ศ. 2441 เริ่มมีหลักสูตรอาชีวศึกษาสอนทางด้านภาษา ซึ่งได้แก่ภาษาอังกฤษ โดยเรียกว่าเป็นหลักสูตรพิเศษ คู่กับหลักสูตรมัธยม และแยกเป็นการศึกษาประเภทวิสามัญศึกษาและสามัญศึกษา

พ.ศ.2452 หลักสูตรวิสามัญมีการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ช่างและแพทย์ผดุงครรภ์ เปิดโรงเรียนแพทย์และโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์²

พ.ศ.2453 มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา ซึ่งแต่เดิมมุ่งจะให้คนเข้ารับราชการอย่างเดียวเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ด้วย โดยจัดให้มีการศึกษาฝ่ายหัตถกรรม พณิชยกรรม การแพทย์ และการครู เป็นต้น และในปีนี้อเองได้มีการเปิดโรงเรียนพณิชยการ³

พ.ศ. 2455 จัดการแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งแรก ที่โรงเรียนสวนกุหลาบ เพื่อส่งเสริมด้านอาชีวศึกษา

พ.ศ.2456 แบ่งราชการในกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการเป็น 2 ประเภทคือสามัญศึกษาและวิสามัญศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาความรู้พิเศษ ไม่จำเป็นต้องรู้ทุกอย่างทุกคน เช่น วิชาครู วิชาแพทย์ วิชากฎหมาย และวิชาช่างต่าง ๆ การศึกษาทั้ง 2 ประเภทนี้

¹กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบ 72 ปีของกระทรวง, หน้า 45.

²กรมวิสามัญศึกษา, ประวัติกรมวิสามัญศึกษา เอกสารการศึกษา กรมวิสามัญศึกษา ฉบับที่ 8 (ธนบุรี : กรมวิสามัญศึกษา, 2505), หน้า 25.

³กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ ฉลองครบรอบ 60 ปีของกระทรวง, หน้า 88.

มีการสอนทั้งในภาคศึกษาบังคับ และภาคศึกษาพิเศษ ซึ่งเรียกว่ามัธยมศึกษา และวิสามัญศึกษา
ในงานวิสามัญศึกษานี้ มีผู้อำนวยการพิชชการและผู้อำนวยการหัตถกรรม

ในปีนี้กระทรวงธรรมการได้เปิดโรงเรียนวิชาชีพขึ้นใหม่ คือ

ก. โรงเรียนเพาะช่าง

ข. โรงเรียนฝึกหัดครูหญิง

พ.ศ. 2459 จำแนกหน้าที่ของกรมศึกษาธิการเป็นกรมย่อย ที่สำคัญได้แก่ กรมสามัญ
ศึกษาและกรมวิสามัญศึกษา เมื่อได้ตั้งกรมทั้งสองขึ้นแล้วก็ได้แยกการบังคับบัญชาโรงเรียนเป็น
2 แผนก ตามประเภทของการศึกษาโรงเรียนที่สังกัดแผนกสามัญศึกษานั้นคือ โรงเรียนที่สอน
วิชาสามัญ อันเป็นวิชากลาง ส่วนโรงเรียนที่สังกัดแผนกวิสามัญศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่สอน
เฉพาะสิ่ง เฉพาะอย่าง สำหรับเป็นการประกอบอาชีพกับโรงเรียนสตรี¹

3. พ.ศ. 2475-2521 การจัดการอาชีวศึกษา หลังสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง
หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 แล้ว คณะราษฎรได้วางนโยบาย
ทางธรรมการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาไว้ว่า

...ในส่วนวิชาชีพ จะริบจัดตั้งโรงเรียนทั้งแผนกกลุกรรม อุตสาหกรรม และ
พิชชกรรม ให้ครบครัน ตั้งต้นแต่ประถมศึกษาขึ้นไป เพื่อจะได้ไม่มีการเรียน
หนังสือ เป็นสามัญศึกษาในส่วนเดียวเหมือนเดี๋ยวนี...มีการสนับสนุนให้ผู้ที่จบสามัญ
ศึกษาแล้วต่อวิสามัญทุกราย...²

พ.ศ. 2479 แผนการศึกษาชาติที่ประกาศใช้ในปีนี้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการอาชีว
ศึกษาคือ การศึกษาแยกออกไปเป็น 2 สาย ได้แก่

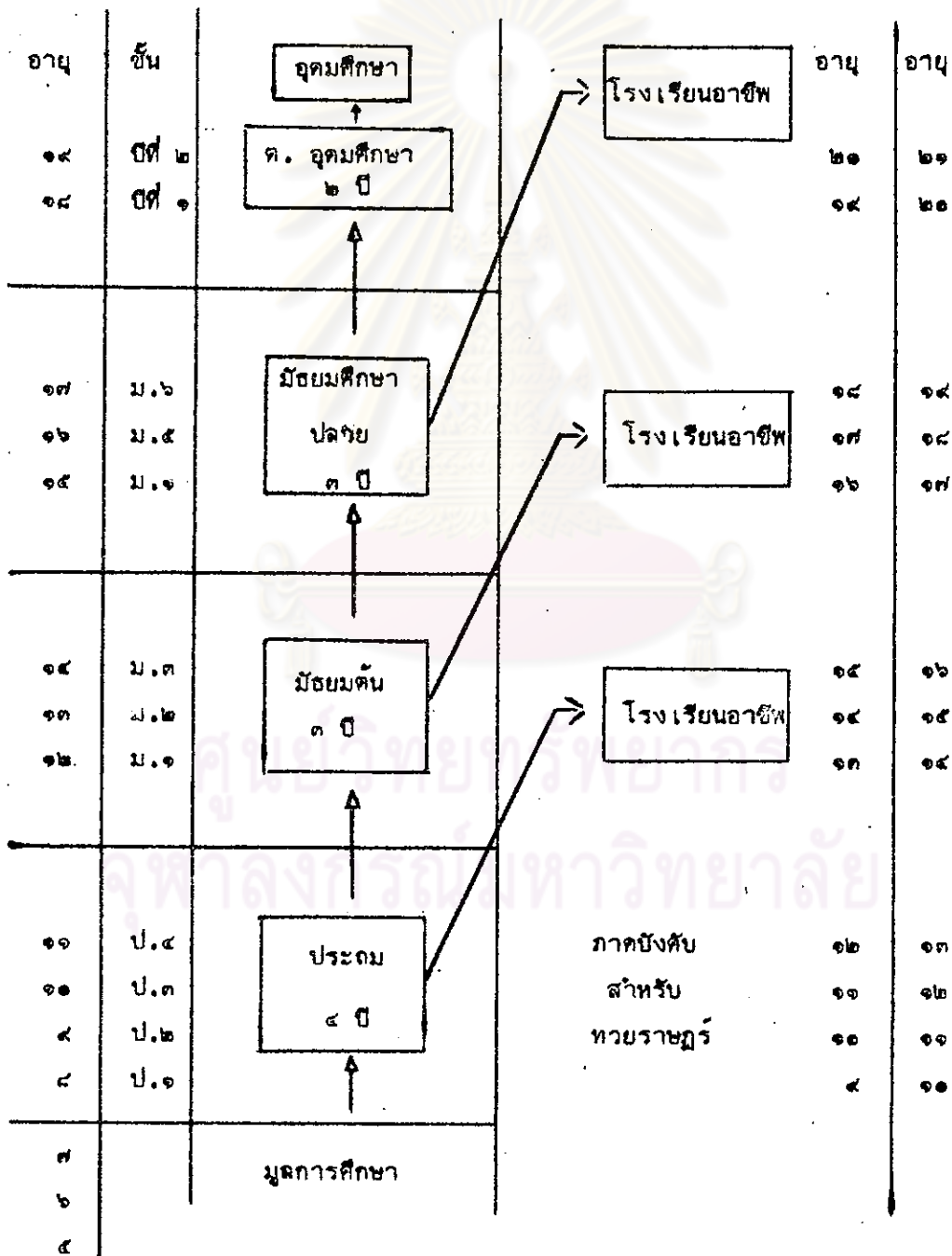
¹ กรมวิชาการ, ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา เอกสารชุดพัฒนาการทางการ
ศึกษาอันดับ 4. (พระนคร:กรมวิชาการ, 2505), หน้า 62.

² กรมวิสามัญศึกษา, ประวัติกรมวิสามัญศึกษา เอกสารการศึกษากรมวิสามัญศึกษา
ฉบับที่ 8, หน้า 96.

ก. สามัญศึกษา

ข. อาชีวศึกษา ซึ่งกล่าวได้ว่าได้แก่ การศึกษาซึ่งเป็นความรู้สำหรับประกอบอาชีพ ซึ่งจะได้รับช่วงจากสามัญศึกษา ทุกระยะที่สุดของประโยค ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2: แผนการศึกษา พ.ศ. 2479



พ.ศ. 2482 หลังจากมีการยุบกรมศึกษาธิการแล้ว การอาชีวศึกษามีฐานะเป็นกองอาชีวศึกษา อยู่ในกรมวิชาการ

พ.ศ. 2484 กรมวิชาการได้เปลี่ยนเป็นกรมอาชีวศึกษา

พ.ศ. 2488 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กรมอาชีวศึกษาประสบปัญหา นักเรียนไม่สนใจเรียนอาชีวศึกษาขั้นต้น จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรโดยรวมวิชาช่างสตรีกับช่างเย็บผ้าเข้าด้วยกัน

พ.ศ. 2494 รัฐบาลได้จัดแผนการศึกษาชาติ แบ่งการอาชีวศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและการอาชีวศึกษาขั้นสูง แต่ละระดับมีกำหนดเวลาเรียนไม่เกิน 3 ปี (ตามแผนภูมิ)



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3 แผนผังการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494

อายุปีที่



I16066996

หลังจากประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 แล้ว รัฐบาลไทยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา ทั้งด้านวิชาการและอาคารปรับปรุง จัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษาขึ้นใหม่หลายแห่งโดยที่ในปีนี้เองรัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (USOM) ส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมงานพัฒนาการอาชีวศึกษา มีการฝึกอบรมบุคคลชั้นหัวหน้าของกรมอาชีวศึกษา และองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมงานด้านนี้

พ.ศ. 2495 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมอาชีวศึกษาเป็น 7 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองโรงเรียนการช่าง กองโรงเรียนพาณิชย์และอุตสาหกรรม กองโรงเรียนเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค กองส่งเสริมอาชีพ กองออกแบบและก่อสร้าง² องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้ช่วยเหลือในการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ เพื่อรับนักศึกษาที่สำเร็จประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง เข้าเรียนต่ออีก 2 ปี และต่อมาได้ช่วยเหลือในการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคประจำภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ รวม 3 แห่ง องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ช่วยปรับปรุงโรงเรียนช่างไม้ ฉะเชิงเทรา ให้มีหลักสูตรหลายสาขา โดยเพิ่มหลักสูตรวิชาช่างยนต์ ช่างกลโลหะ และช่างไฟฟ้า

พ.ศ. 2497 มหาวิทยาลัยเวอน์เสตทช่วยเหลือในด้านวิชาการให้แก่วิทยาลัยเทคนิค ทั้ง 4 แห่ง

¹ ธู แสงศักดิ์ และชูใจ ศรีรัตน์, รวมบทความอาชีวศึกษา (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์วิทยากร, 2517), หน้า 3.

² กรมอาชีวศึกษา, รายงานประจำปี 2516 (กรุงเทพฯ:กรมอาชีวศึกษา, 2517), หน้า 3.

พ.ศ. 2503 องค์การสหประชาชาติประกาศ ปีแห่งการศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2503-2513 สนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ พัฒนาเศรษฐกิจโดยให้ประเทศที่พัฒนาแล้วช่วยเหลือและได้มีโครงการผลิตช่างฝีมือ องค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ช่วยเหลือปรับปรุงโรงเรียนช่างไม้ให้เป็นโรงเรียนการช่าง รวม 18 แห่ง รับนักเรียนจบ ม. 6 โดยมีมหาวิทยาลัยฮาวายเป็นผู้ช่วยทางวิชาการ

ในปีที่เองรัฐบาลญี่ปุ่นได้มาช่วยก่อตั้งศูนย์โทรคมนาคมที่จังหวัดนนทบุรีและเปิดเป็นวิทยาลัยโทรคมนาคมนนทบุรี เยอรมัน ช่วยจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ¹

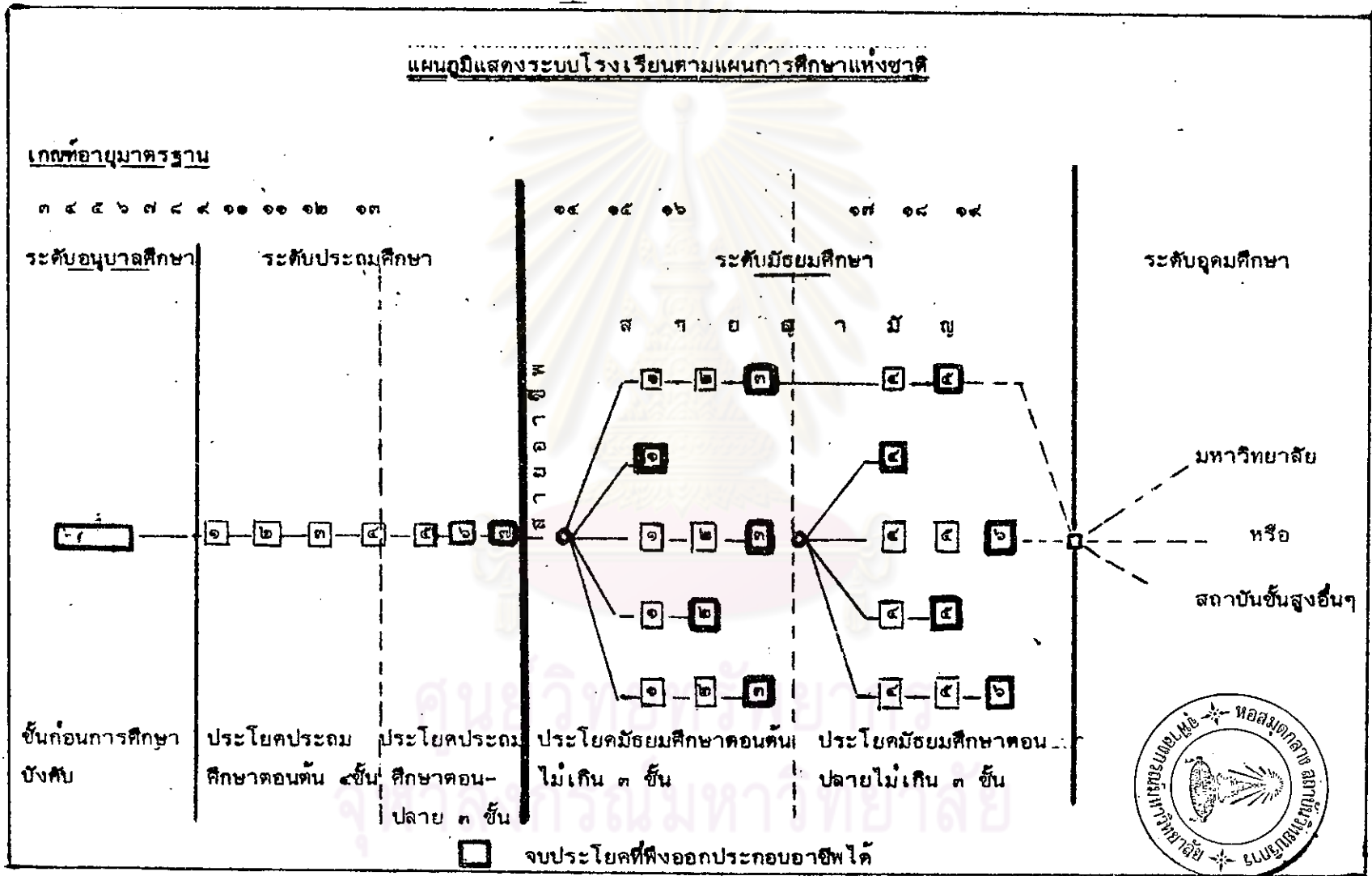
มีการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 (ตามแผนภูมิ)



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ธนู แสงศักดิ์ และ ชูใจ ศรีรัตน์, รวมบทความอาชีวศึกษา, หน้า 21 - 28.

แผนภูมิที่ 4 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503



* ที่มาแผนภูมิประกอบท้ายประกาศเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503

มีหลักสูตรอาชีวศึกษา เน้นให้เชี่ยวชาญเป็นสายวิชามากกว่าจะรู้รวมส่วนมาก และให้มีการสอนวิชาชีพในโรงเรียนสามัญมากขึ้น ทั้งชั้นประถมตอนปลาย และมีมัธยมต้น¹

พ.ศ. 2508 องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศไทยจัดตั้งโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่รวม 54 แห่ง

พ.ศ. 2509 กรมอาชีวศึกษาเปิดกองใหม่เพิ่มขึ้น คือ กองบริการเครื่องจักรกล มีหน้าที่ดำเนินการจัดซื้อ เครื่องมือ เครื่องจักร ฝึกอบรม แนะนำการใช้ และระวังรักษาเครื่องจักร

พ.ศ. 2510 จัดตั้งโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา โดยจัดโรงเรียนในโครงการเงินกู้ 25 โรงเรียน ปรับปรุงคุณภาพด้านอาชีวศึกษาเกษตรและการช่าง อุตสาหกรรม โดยรัฐบาลกู้เงินจากธนาคารโลก 120 ล้านบาท รวมกับเงินส่วนอื่นอีกเพื่อใช้ในการพัฒนามหาวิทยาลัยโอคลาโฮมา ช่วยด้านวิชาการในนามขององค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศไทย ต่อมารัฐบาลออสเตรเลียช่วยปรับปรุงทางวิชาการแก่โรงเรียนช่างกลพระนครเหนือ และช่วยจัดตั้งโรงเรียนเทคนิคสัตหีบ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันช่วยจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น²

พ.ศ. 2514 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า³ รวมวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา 3 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยโทรคมนาคมธนบุรี ต่อมาได้รวมวิทยาลัยวิชาการก่อสร้างเข้าไปด้วย มีอธิการบดีเป็นผู้บริหารงานมีฐานะเป็นกรมหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการซึ่งต่อมาได้โอนไปขึ้นกับ ทบวงมหาวิทยาลัย เปิดสอนสาขาวิชาชีพชั้นปริญญาตรี และต่อมาได้มีการเปิดสอนถึงระดับปริญญาโทในบางสาขาวิชา

¹ "ประกาศเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2503", ราชกิจจานุเบกษา (20 ตุลาคม 2503): 77

² อนุ แสงศักดิ์และซุใจ ศรีรัตน์, รวมบทความอาชีวศึกษา, หน้า 24-31.

³ "พระราชบัญญัติสถาปนาเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พ.ศ. 2514", ราชกิจจานุเบกษา

พ.ศ. 2515¹ ฎประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 272 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2515 ให้แบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา ออกเป็น 9 กองคือ สำนักงานเลขาธิการกรม กองวิทยาลัย กองโรงเรียน กองแผนงาน กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองออกแบบ ก่อสร้าง กองบริการ เครื่องจักรกล และหน่วยศึกษานิเทศก์¹

มีการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัดกรมวิชาการศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาแนวอาชีพ โดยใช้สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์และโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ เพื่อให้แนวทางที่ดีในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตในสังคม²

พ.ศ. 2518 ตั้งส่วนการศึกษาเกษตรเป็นหน่วยงานเทียบเท่ากอง ในกรมอาชีวศึกษา เพื่อเป็นการทดลองรวมเอางานจัดการศึกษา เกษตรทั้งหมด เข้าไปไว้ในหน่วยงานเดียวกัน เพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและปรับปรุงให้งานการศึกษาเกษตรทุกระดับ ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา สอดคล้องกัน มีผลดีและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น กับทั้งในการดำเนินงานเป็นไปโดยคล่องตัวและอิสระ ในการจัดการศึกษาเกษตรซึ่งเป็นงานลักษณะพิเศษ แตกต่างจากงานอาชีวศึกษาสาขาอื่น³

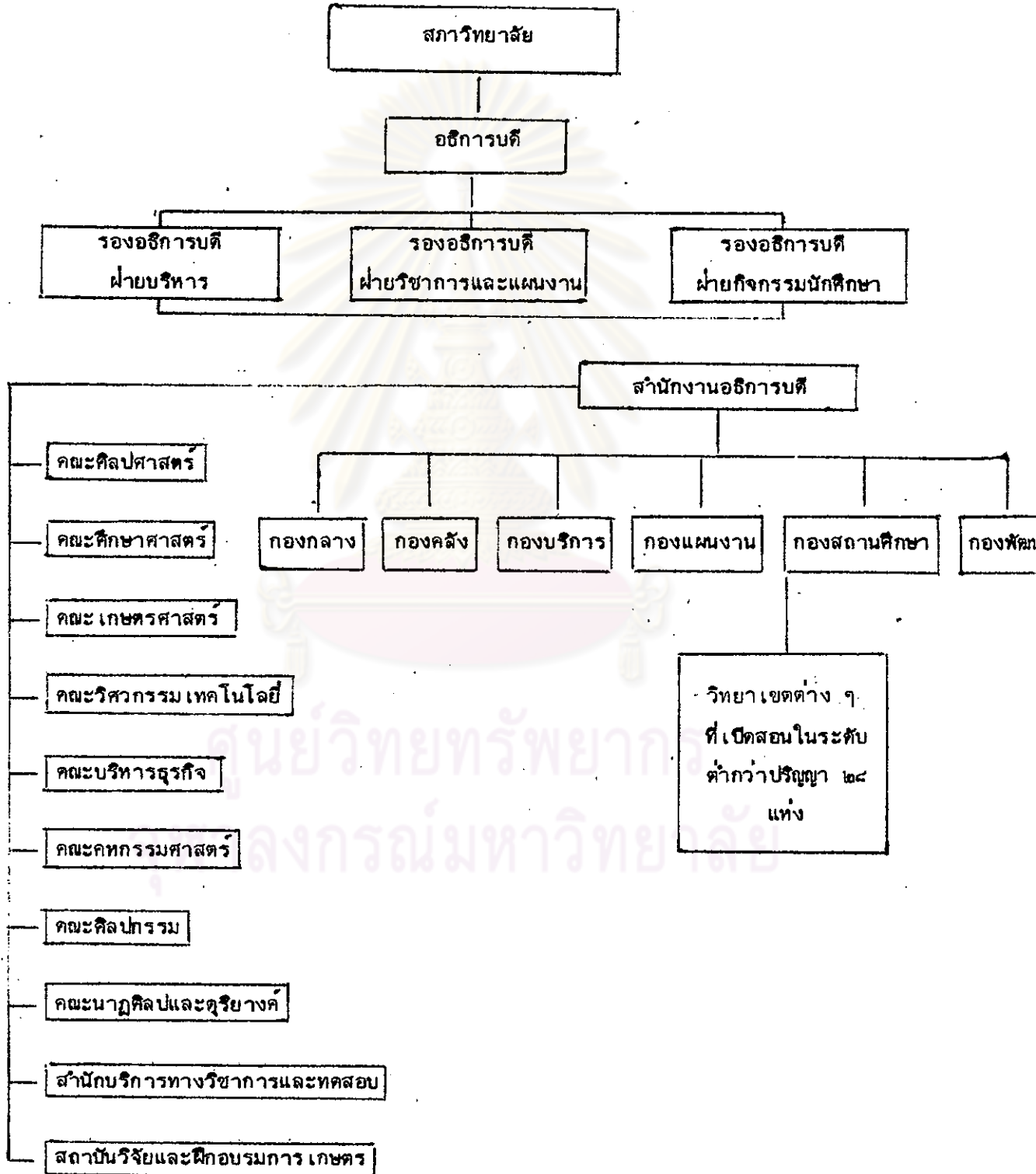
ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2518 มีอธิการบดีเป็นผู้บริหารงาน และมีฐานะเป็นกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนวิชาชีพทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และระดับประกาศนียบัตร

¹ กรมอาชีวศึกษา, งานอาชีวศึกษาของกรมอาชีวศึกษา เนื่องในงานฉลองครบรอบ 84 ปี ของการก่อตั้งกระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ: กรมอาชีวศึกษา, 2519), หน้า 1-5.

² กรมวิชาการศึกษา, 25ปีกรมวิชาการศึกษา (กรุงเทพฯ: กรมวิชาการศึกษา, 2520), หน้า 62-64.

³ กรมอาชีวศึกษา, งานอาชีวศึกษา ของกรมอาชีวศึกษา เนื่องในงานฉลองครบรอบ 84 ปี... , หน้า 6.

แผนภูมิที่ 6 แนวการบริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา



วิชาชีพชั้นสูง¹ โดยให้โอนกิจการบริหารบางส่วนของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา² ทั้งนี้มีกิจการบริหารวิทยาลัยและโรงเรียน อาชีวศึกษา 28 แห่ง

พ.ศ. 2519 รัฐบาลประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524 ในส่วนที่เกี่ยวกับงานภาควิชาศึกษาทั่วไปนั้น ให้มีการขยายการศึกษานอก โรงเรียนและมีการฝึกอบรมด้านอาชีพ ให้มีเนื้อหาวิชาเรียนตรงกับความต้องการของท้องถิ่น สำหรับการศึกษาระบบโรงเรียนก็ให้ระดับมัธยมศึกษาสายอาชีพ และวิชาชีพชั้นสูง รับนักเรียนเพิ่มขึ้น เน้นให้ขยายตัวสูงในวิชาเกษตรกรรม การช่างและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการจัดหลักสูตรระยะสั้น³ ในการปฏิบัติได้มีกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา ให้ความร่วมมือกับจังหวัดต่าง ๆ จัดข้าราชการเป็นวิทยากร ให้ความรู้แก่ประชาชน⁴

พ.ศ. 2520 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520⁵ จัดขึ้นเพื่อสนองนโยบาย ด้านการศึกษา ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษามีดังนี้

¹"พระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2518," ราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ 92 (27 กุมภาพันธ์ 2518):1-15.

²"พระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารบางส่วน ของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520," ราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ 94 (9 มีนาคม 2520):18.

³"ประกาศพระบรมราชโองการเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)," ราชกิจจานุเบกษา 94 (5 เมษายน 2520):246.

⁴สิริ เทตประสิทธิ์, "โครงการการศึกษาเคลื่อนที่เพื่อมวลชน จังหวัดขอนแก่น. ประชาศึกษา 29 (มิถุนายน 2521):11.

⁵"ประกาศให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520" ราชกิจจานุเบกษา 94 (12 เมษายน 2520):337.

"... 3.6 การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ กัน ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม..."

การศึกษาริชาชีพในระดับประถมศึกษา มุ่งฝึกให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการทำงานสามารถนำความรู้จากบทเรียนและการทำงานในโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การศึกษาริชาชีพในระดับมัธยมศึกษา มุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีความรู้ความชำนาญที่สามารถจะนำไปปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริงอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้รู้แนวทางที่จะศึกษาเพิ่มเติมตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคลอีกอย่างหนึ่ง การจัดสถานศึกษาอาจจัดรวมอยู่กับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป หรือจัดเป็นเอกเทศโดยเน้นการฝึกทักษะในระดับฝีมือและระดับกึ่งฝีมือ

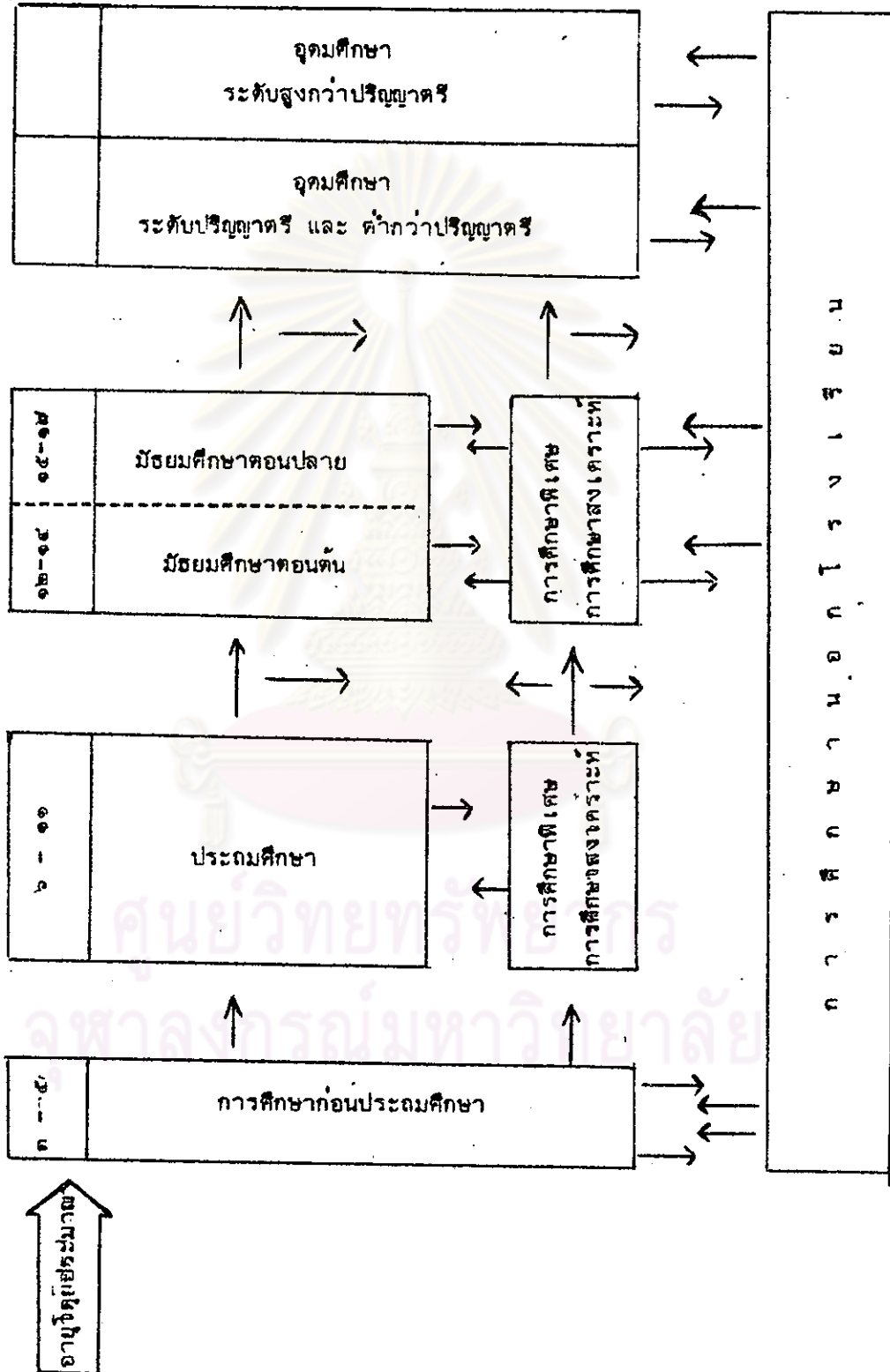
การศึกษาริชาชีพในระดับอุดมศึกษา มุ่งฝึกวิชาชีพในระดับสูง เพื่อให้มีความสามารถ และมีความชำนาญเฉพาะอย่าง สอดคล้องสัมพันธ์กับตลาดแรงงาน การจัดสถานศึกษาอาจจัดเป็นสถาบันเฉพาะอย่าง มีรวมอยู่ในวิทยาลัยหรือจัดในมหาวิทยาลัยก็ได้ตามแต่ความเหมาะสม

การศึกษาริชาชีพพิเศษ เป็นการศึกษาที่มุ่งเพื่ออบรมอาชีพบางอย่างที่ต้องการฝึกฝนพิเศษแต่เยาว์วัยและเป็นเวลานาน เช่นนาฏศิลป์และดนตรี เป็นต้น การจัดการศึกษา อาจจัดตั้งเป็นสถาบันเฉพาะ หรือจัดเพิ่มวิชาชีพเข้าในหลักสูตรปกติ โดยให้มีระยะเวลาเรียนต่าง ๆ กัน ตามความจำเป็น แห่งมาตรฐานวิชาชีพพิเศษนั้น ๆ

การศึกษาริชาชีพในการศึกษานอกโรงเรียน มุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาฝึกอาชีพระยะสั้น เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่ต้องการได้ หรือเพื่อฝึกเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดในอาชีพที่กำลังประกอบอยู่ หรือที่จะประกอบต่อไปให้สมบูรณ์ หรือเพื่อสามารถประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้ดีขึ้น

มีประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2520 ส่วนแผนภูมิการศึกษาเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2521 ในชั้นปีที่ 1 ของระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และให้จัดให้บริบูรณ์ตามแผนภูมิไม่ช้ากว่าวันสิ้นปีการศึกษา 2525

แผนภูมิที่ 5 ระบบการศึกษา พ.ศ. 2520



วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

ในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลเห็นว่าการศึกษาด้านอาชีพได้เจริญก้าวหน้าและขยายตัวมากขึ้น ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด สมควรจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เพื่อผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญา และรับนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีความรู้ความสามารถถึงระดับอันควร ให้มีโอกาสศึกษาต่อทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา และเพื่อทำการวิจัย ส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีพ จึงได้ตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 2518 ขึ้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2518¹ มีสาระสำคัญดังนี้

การบริหารและการดำเนินงาน

พระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2518 จัดให้วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เป็นสถาบันทางการศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี ให้การศึกษาด้านวิชาชีพทั้งระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญาตรีและประกาศนียบัตรชั้นสูง ทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาด้านวิชาชีพและให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคม วิทยาลัยเป็นนิติบุคคลมีฐานะเป็นกรมในกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานอธิการบดี, คณะและอาจให้มีสถาบันเพื่อการวิจัย และสำนัก เพื่อส่งเสริมวิชาการและทดสอบเป็นส่วนราชการในวิทยาลัย

สำนักงานอธิการบดีแบ่งส่วนราชการเป็นกองและแผนก

คณะแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงาน เลขานุการและภาควิชา

สถาบันเพื่อการวิจัยและสำนัก เพื่อส่งเสริมวิชาการและทดสอบ มีแผนกขึ้นอยู่กับคณะ

การเงินของวิทยาลัยนอกเหนือไปจากเงินที่กำหนดไว้ในงบประมาณแผ่นดิน ได้แก่ เงิน

ผลประโยชน์และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของวิทยาลัยและทรัพย์สินซึ่งมีผู้ให้แก่วิทยาลัย

วิทยาลัยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสภาวิทยาลัย อันประกอบด้วย

1. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นนายกสภาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง

1

"พระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2518," ราชกิจจานุเบกษา

2. อธิบดีกรมอาชีวศึกษาและอธิบดีกรมศิลปากร เป็นอุปนายกโดยตำแหน่ง
3. อธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี เป็นกรรมการสภาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง
4. คณาจารย์ประจำจำนวนไม่เกิน 6 คน เป็นกรรมการสภาวิทยาลัยโดยการเลือกตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้คราวละ 1 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 ปี

ในการบริหารงานมีอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชา ตำแหน่งอธิการบดีนั้นจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภาวิทยาลัยและให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งใหม่อีกก็ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้ ตำแหน่งอธิการบดีมีคนหนึ่ง นอกจากนี้มีรองอธิการบดีเป็นผู้ช่วยบริหารงานตามที่อธิการบดีจะมอบหมายให้ รองอธิการบดีจะมีมากกว่าคนหนึ่งก็ได้ ได้รับการแต่งตั้งจากสภาวิทยาลัยโดยคำแนะนำของอธิการบดีและคณาจารย์ประจำ และให้ดำรงตำแหน่งชั่วคราวระยะเวลาที่อธิการบดีนั้นดำรงตำแหน่งอยู่

อธิการบดีและรองอธิการบดีจะได้รับการคัดเลือกจากผู้ได้ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า จากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น สภาวิทยาลัยรับรองและได้ทำการสอนหรือบริหารงานทางด้านวิชาการมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น ซึ่งสภาวิทยาลัยรับรอง หรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ถ้าได้รับปริญญาตรีจากวิทยาลัยหรือได้ปริญญาหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น ซึ่งสภาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนหรือบริหารงานทางด้านวิชาการมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี ในวิทยาลัย หรือในมหาวิทยาลัยหรือในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ซึ่งสภาวิทยาลัยรับรอง หรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสภาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี

อธิการบดีและรองอธิการบดีมีฐานะเป็นอธิบดีและรองอธิบดีตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและกฎหมายอื่น

ในคณะหนึ่งมีคณบดีคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบงานในคณะ จะมีรองคณบดีคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่คณบดีจะมอบหมาย มีหัวหน้าภาควิชา เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในงานของภาควิชา คณบดี รองคณบดีและหัวหน้าภาควิชา ได้รับการแต่งตั้งจากคณาจารย์ประจำของวิทยาลัย และให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อ



กันเกิน 2 คราวไม่ได้

ในแต่ละคณะ สถาบันเพื่อการวิจัยและสำนักเพื่อส่งเสริมวิชาการและทดสอบ ให้มีคณะกรรมการประจำชั้นคณะหนึ่งประกอบด้วยคณบดี หรือผู้อำนวยการเป็นประธานกรรมการ รองคณบดี หรือรองผู้อำนวยการและหัวหน้าภาควิชา (ถ้ามี) เป็นกรรมการ ถ้าไม่มีการแบ่งภาควิชาหรือไม่ถึงสี่ภาควิชาให้สภาวิทยาลัย แต่งตั้งคณาจารย์ประจำในคณะหรือส่วนราชการนั้น ๆ แล้วแต่กรณีเป็นกรรมการเพิ่มเติมให้ได้จำนวน 4 คน

คณาจารย์ในวิทยาลัย

1. ศาสตราจารย์ ซึ่งอาจเป็นศาสตราจารย์ประจำหรือศาสตราจารย์พิเศษ
2. รองศาสตราจารย์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์
4. อาจารย์ซึ่งอาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษ
5. ครูปฏิบัติ

นอกจากนี้ยังมีศาสตราจารย์พิเศษ ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ที่ไม่ได้เป็นข้าราชการครูของวิทยาลัย และศาสตราจารย์ประจำซึ่งพ้นตำแหน่งไปโดยไม่มีความคิดให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณ

วิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญาตรี ในสาขาวิชาที่มีการสอนในวิทยาลัยและสภามหาวิทยาลัย อาจออกกฎข้อบังคับกำหนดให้เหมือนปริญญาหรือประกาศนียบัตรได้ดังนี้

1. ประกาศนียบัตรชั้นสูง ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาใด ภายหลังจากได้รับปริญญาแล้ว
2. อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ในสาขาวิชาใดที่ยังไม่ถึงขั้นปริญญาตรี
3. ประกาศนียบัตร ออกให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาเฉพาะวิชา

หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาแล้ว สภาวิทยาลัย

และกระทรวงศึกษาธิการได้เห็นชอบที่จะให้รวมสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาบางแห่งเข้ากับการดำเนินงานของวิทยาลัย เพื่อให้วิทยาลัยสามารถดำเนินงานในฐานะสถาบันการศึกษาและการวิจัย เพื่อทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิชาชีพ และให้บริการทางวิชาการแก่สังคมได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการนี้รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารบางส่วนของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการไปเป็นของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520¹ โดยให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับราชการของสถานศึกษา 28 แห่งมาเป็นของวิทยาลัย หลังจากที่มีประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศลงวันที่ 27 กันยายน 2520 เรื่องการเปลี่ยนชื่อสถานศึกษาและจัดตั้งเป็นวิทยาเขต โดยให้เปลี่ยนชื่อสถานศึกษาทั้ง 28 แห่ง และจัดตั้งเป็นวิทยาเขตสังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เพื่อปรับปรุงการบริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เข้าระบบ

รายชื่อสถานศึกษา 28 แห่ง

ชื่อเดิม	ชื่อใหม่
1. โรงเรียนเกษตรกรรมลำปาง	วิทยาเขตเกษตรลำปาง
2. โรงเรียนเพาะช่าง	วิทยาเขตเพาะช่าง
3. วิทยาลัยเกษตรกรรมกาฬสินธุ์	วิทยาเขตเกษตรกาฬสินธุ์
4. วิทยาลัยเกษตรกรรมจันทบุรี	วิทยาเขตเกษตรจันทบุรี
5. วิทยาลัยเกษตรกรรมนครศรีธรรมราช	วิทยาเขตเกษตรนครศรีธรรมราช
6. วิทยาลัยเกษตรกรรมน่าน	วิทยาเขตเกษตรน่าน
7. วิทยาลัยเกษตรกรรมบางพระ	วิทยาเขตเกษตรบางพระ

¹

"พระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารบางส่วนของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520," ราชกิจจานุเบกษา (9 มีนาคม 2520): 18-21.



ชื่อเดิม

ชื่อใหม่

- | | |
|--|--|
| 8. วิทยาลัยเกษตรกรรมปทุมธานี | วิทยาเขต เกษตรปทุมธานี |
| 9. วิทยาลัยเกษตรกรรมพระนครศรีอยุธยา | วิทยาเขต เกษตรพระนครศรีอยุธยา |
| 10. วิทยาลัยเกษตรกรรมพิษณุโลก | วิทยาเขต เกษตรพิษณุโลก |
| 11. วิทยาลัยเกษตรกรรมสุรินทร์ | วิทยาเขต เกษตรสุรินทร์ |
| 12. วิทยาลัยครูอาชีวศึกษา | วิทยาเขต เทเวศร์ |
| 13. วิทยาลัยจักรพงษ์พานารณ | วิทยาเขตจักรพงษ์พานารณ |
| 14. วิทยาลัยช่างกลพระนครเหนือ | วิทยาเขตพระนครเหนือ |
| 15. วิทยาลัยชุมพร เขตอุดมศักดิ์ | วิทยาเขตชุมพร เขตอุดมศักดิ์ |
| 16. วิทยาลัยโชติเวช | วิทยาเขต โชติเวช |
| 17. วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ | วิทยาเขต เทคนิคกรุงเทพ |
| 18. วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น | วิทยาเขต เทคนิคขอนแก่น |
| 19. วิทยาลัยเทคนิคตาก | วิทยาเขต เทคนิคตาก |
| 20. วิทยาลัยเทคนิคนนทบุรี | วิทยาเขต เทคนิคนนทบุรี |
| 21. วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จังหวัดนครราชสีมา | วิทยาเขต เทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นครราชสีมา |
| 22. วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ จังหวัดสงขลา | วิทยาเขต เทคนิคภาคใต้ สงขลา |
| 23. วิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ จังหวัด เชียงใหม่ | วิทยาเขต เทคนิคภาคพายัพ เชียงใหม่ |
| 24. วิทยาลัยบพิตรพิมุข | วิทยาเขตบพิตรพิมุข |
| 25. วิทยาลัยพัฒนการพระนคร | วิทยาเขตพัฒนการพระนคร |
| 26. วิทยาลัยพัฒนการพระนครศรีอยุธยา | วิทยาเขตพัฒนการพระนครศรีอยุธยา |
| 27. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครใต้ | วิทยาเขตพระนครใต้ |
| 28. วิทยาลัยอุเทนถวาย | วิทยาเขตอุเทนถวาย |

ส่วนราชการของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษามีดังต่อไปนี้

1. สำนักงานอธิการบดี
2. คณะศิลปศาสตร์
3. คณะศึกษาศาสตร์
4. คณะเกษตรศาสตร์
5. คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี
6. คณะบริหารธุรกิจ
7. คณะคหกรรมศาสตร์
8. คณะศิลปกรรม
9. คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์
10. สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบ
11. สถาบันวิจัยการเกษตร^๑

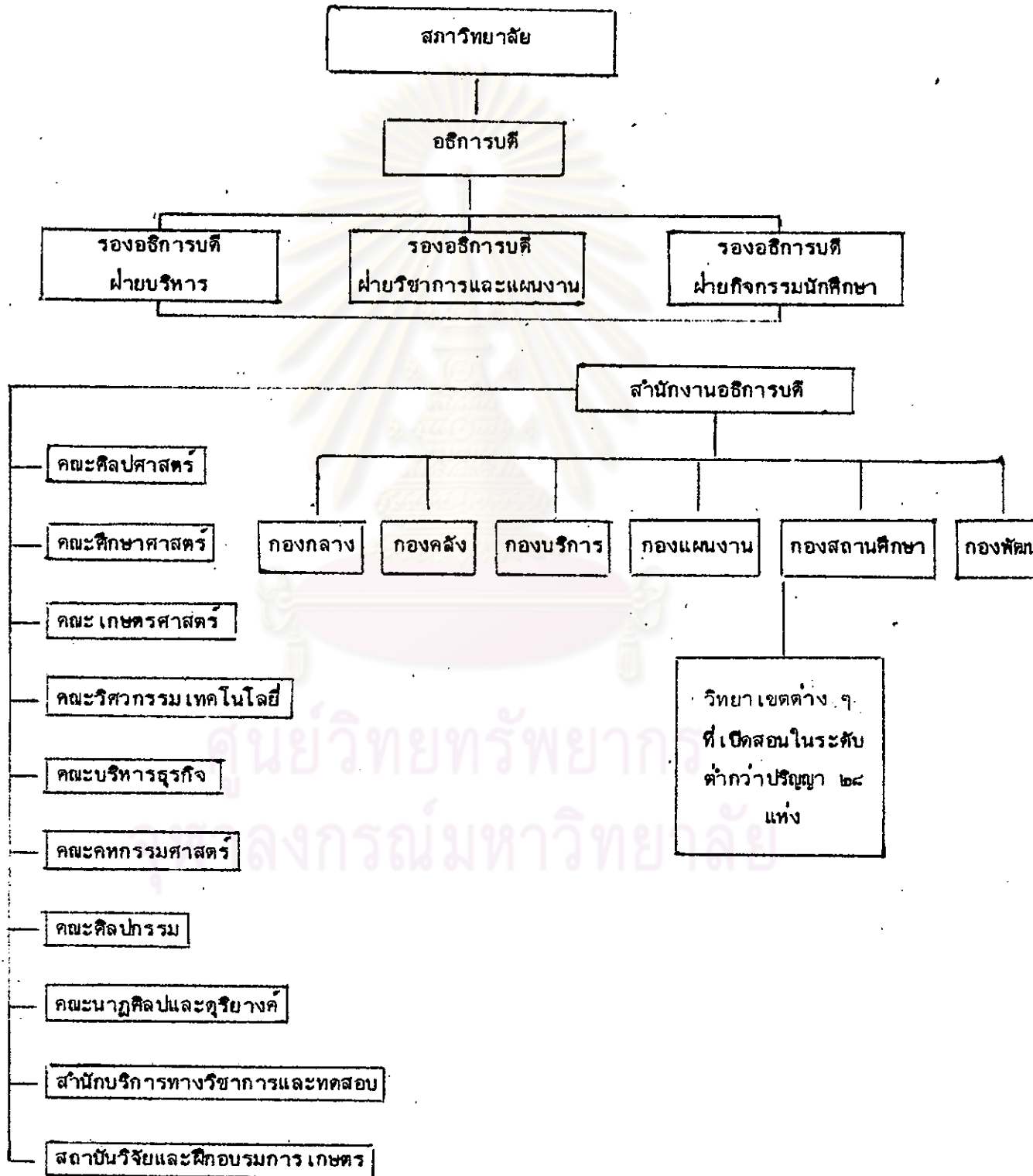
วิทยาเขตทั้ง 28 แห่ง ยังคงใช้แผนภูมิระบบการบริหารวิทยาเขต ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2511²

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มีสำนักงานอธิการบดี ตั้งอยู่ที่ชั้น 2 ตึกกรม-อาชีวศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาราวปลายปี พ.ศ. 2520 จึงได้ย้ายไปตั้งอยู่ ณ ตึก-สำนักงานอธิการบดีบริเวณวิทยาเขต เทเวศร์ ถนนสามเสน กรุงเทพมหานครและสำนักบริการทางวิชาการและทดสอบ เดิมตั้งอยู่ที่วิทยาเขตจักรพงษ์ขุนวรารถ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร ได้ย้ายไปรวมอยู่ด้วย ส่วนสถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตร ตั้งอยู่วิทยาเขต เกษตรลำปาง จังหวัดลำปาง

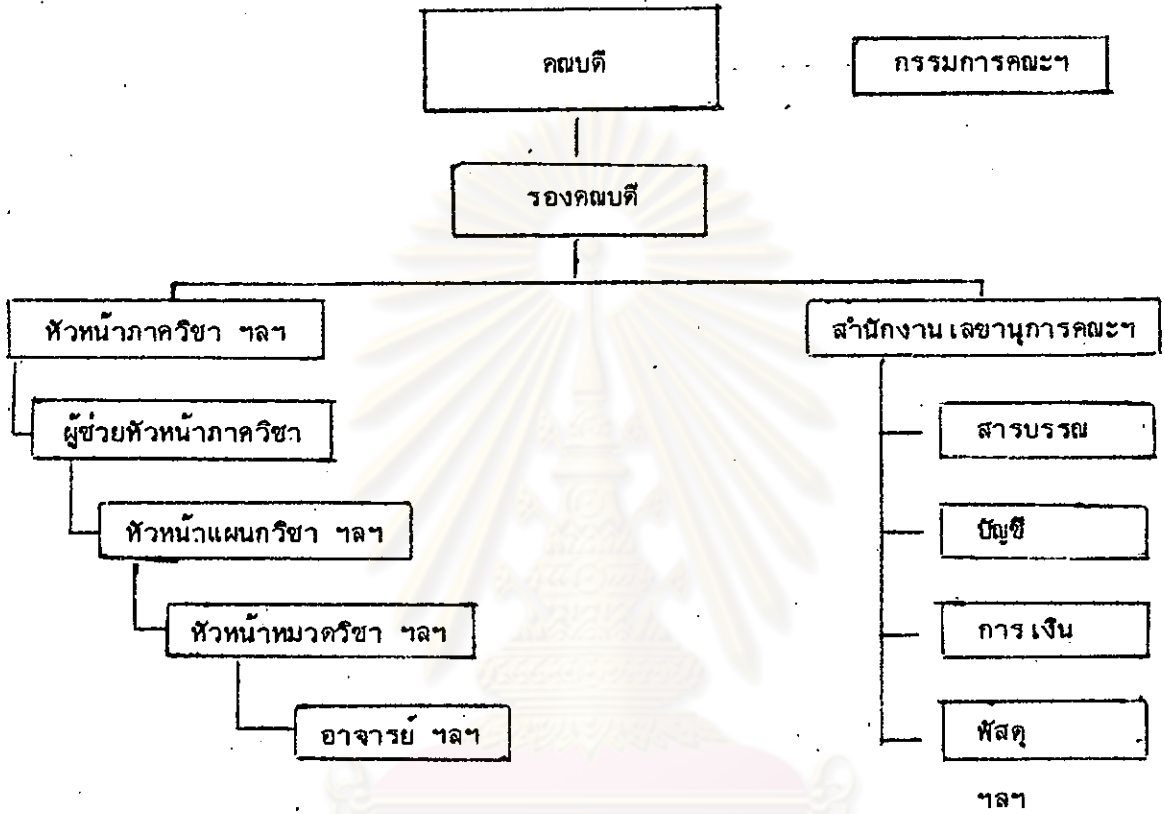
ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, ราชกิจจานุเบกษา 93 (1 มีนาคม 2519):8.

² "ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารวิทยาลัย พ.ศ. 2511," อาชีวสาร (มกราคม-มีนาคม 2515): 232.

แผนภูมิที่ 6 แนวการบริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

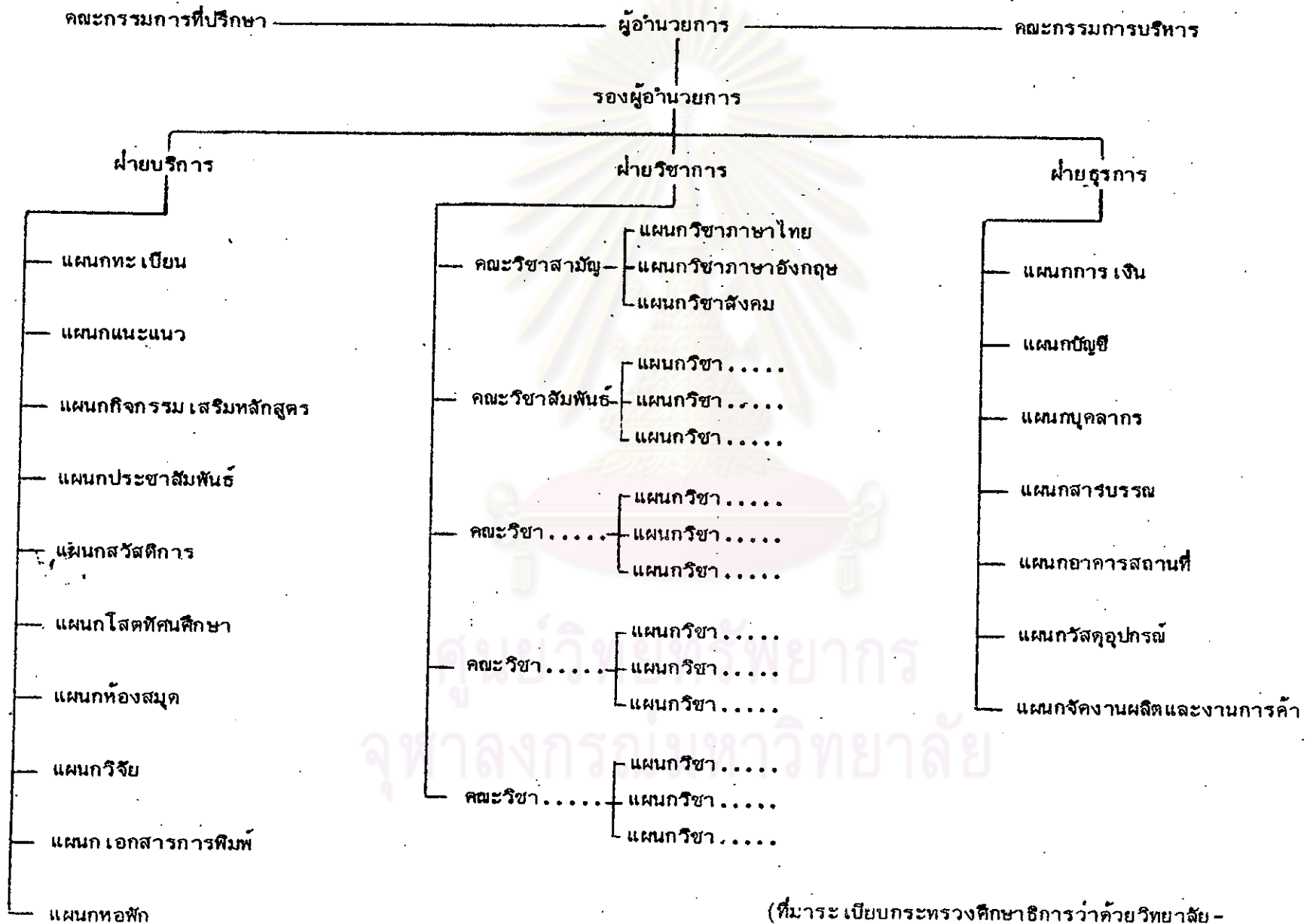


แผนภูมิที่ 7 แนวการบริหารคณะของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 8 ระบบการบริหารวิทยาลัยของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา



(ที่มาระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิทยาลัย -

หลักสูตรการศึกษา

1. ระดับปริญญา ประกอบด้วยคณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ก. คณะศิลปศาสตร์ ไม่มีนักศึกษารับเข้าเรียนโดยตรง แต่ให้บริการด้านวิชาการศึกษา พื้นฐานระดับปริญญาตรีในหมวดวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และภาษาศาสตร์ แก่นักศึกษาในคณะต่าง ๆ มีที่ทำการของคณะอยู่ที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
- ข. คณะศึกษาศาสตร์ มีหน้าที่จัดการสอนวิชาการศึกษาในระดับปริญญาตรีให้นักศึกษา ที่เลือกเรียนในสาขาครุศาสตรศึกษา ของคณะ เกษตรศาสตร์ วิศวกรรมเทคโนโลยี บริหารธุรกิจ ศิลปกรรม ศพทรมศาสตร์ และนาฏศิลป์และดุริยางค์ ไม่มีนักศึกษาเป็นของตนเอง มีที่ทำการของคณะ อยู่ที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
- ค. คณะเกษตรศาสตร์ ทำการสอนและวิจัยในสาขาเกษตรศึกษา พืชศาสตร์ และ สัตวบาล สำเร็จแล้วได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีการเกษตร)หรือ วท.บ. มีที่ทำการของคณะอยู่ที่วิทยาเขต เกษตรบางพระชลบุรี
- ง. คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี ทำการสอนและวิจัยในสาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้
1. วิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาโยธา (ก่อสร้าง เขียนแบบก่อสร้าง) ไฟฟ้า (ไฟฟ้ากำลัง, ไฟฟ้าสื่อสาร) เครื่องกลอุตสาหกรรม (เครื่องมือกล เชื่อมและประสาน ออกแบบการผลิต) สำเร็จแล้วได้รับปริญญาดัศรศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (คอ.บ.)
 2. วิชาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมโยธา วิศวกรรมไฟฟ้า (ไฟฟ้ากำลัง อิเล็กทรอนิกส์) วิศวกรรมเครื่องกลและวิศวกรรมอุตสาหกรรม สำเร็จแล้วได้รับปริญญาดัศรวิศวกรรมศาสตร์ บัณฑิต (วศ.บ.)
 3. วิชาวิศวกรรมสิ่งทอและเคมีสิ่งทอ สำเร็จแล้วได้รับปริญญาดัศรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.)
- คณะวิศวกรรมเทคโนโลยีมีที่ทำการของคณะอยู่ที่วิทยาเขตทะเลเวศร์
- จ. คณะบริหารธุรกิจ ทำการสอนและวิจัยในสาขาวิชาธุรกิจศึกษา การตลาด การจัดการ การบัญชี และระบบสารสนเทศ สำเร็จแล้วได้รับปริญญาดัศรบริหารธุรกิจ (บธ.บ.) มีที่ทำการของคณะ อยู่ที่วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ
- ฉ. คณะศพทรมศาสตร์ ทำการสอนและวิจัยในสาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย อาหาร

และโฆษณาการ คหกรรมศาสตร์ศึกษา ครอบครัวยุติศึกษา สำเร็จแล้วได้รับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต (คศ.บ.) ที่ทำการของคณะอยู่ที่วิทยาเขตพระนครใต้

ข. คณะศิลปกรรม ทำการสอนและวิจัยในสาขาวิชาศิลปประจำชาติ วิจิตรศิลปกรรม ออกแบบและทัศนกรรม สำเร็จแล้วได้รับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ศษ.บ.) ศิลปกรรม มีที่ทำการของคณะอยู่ที่วิทยาเขตเพาะช่าง

ฅ. คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ เปิดสอนระดับปริญญาตรีในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ดุริยางค์ไทย ศิลปไทย นาฏศิลป์สากล ดุริยางค์สากล และคีตศิลป์สากล สำเร็จแล้วได้รับปริญญาตรีศิลปบัณฑิต (ศ.บ.) มีที่ทำการของคณะอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร

การศึกษาในระดับปริญญาตรีผู้ศึกษาต้องมีพื้นฐานความรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในสาขาวิชาที่ตรงกัน

2. ระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม

การจัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาชั้น วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เปิดสอนในวิทยาเขตทั้ง 23 แห่ง ส่วนระดับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมจัดสอนในบางวิทยาเขต (รายชื่อแผนกวิชาที่เปิดสอนในระดับต่าง ๆ จัดทำเป็นตารางไว้ในภาคผนวก)

ก. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ รับนักศึกษาที่จบชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. 3) สายสามัญเข้าศึกษาประเภทวิชาช่าง เกษตรกรรม คหกรรม และศิลปกรรม สำหรับประเภทวิชาบริหารธุรกิจและพลศึกษา รับผู้มีวุฒิ ม.ศ. 3 ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ มีหลักสูตรการศึกษา 3 ปี และประเภทวิชาเกษตรกรรม รับผู้มีพื้นฐานความรู้จบชั้น ม.ศ. 5 โปรแกรมเกษตรด้วย เข้าเรียนหลักสูตรปีครึ่ง สำเร็จแล้วได้รับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รับราชการอัตราเงินเดือน 1,400 บาท

ข. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทุกประเภทวิชา รับนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้ สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. หรือ ม.ศ. 6 ในสาขาวิชาสายตรง หรือสาขาวิชาอื่นที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของวิทยาลัย ใช้เวลา 2 ปี สำเร็จแล้วได้รับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รับราชการอัตราเงินเดือน 1,785 บาท



ค. ระดับประกาศนียบัตรประโยศครูมัธยม

การศึกษาระดับประกาศนียบัตรประโยศครูมัธยมแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. วุฒิประกาศนียบัตรประโยศครูมัธยม (ป.ม.) รับผู้มีพื้นฐานความรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทุกสาขาวิชา ยกเว้นสาขาวิชาเกษตรกรรม หลักสูตรการศึกษา 1 ปี รัฐบาล ราชการ 1,885 บาท
2. วุฒิประกาศนียบัตรประโยศครูมัธยมศึกษาศิลปกรรม (ป.ม.ศ.) รับผู้มีพื้นฐานความรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.ส.) ประเภทวิชาศิลปกรรม หลักสูตรการศึกษา 1 ปี รัฐบาล ราชการ 1,885 บาท
3. วุฒิประกาศนียบัตรประโยศครูมัธยมศึกษาธุรกิจ (ป.ม.ธ.) รับผู้มีพื้นฐานความรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.ส.) สาขาวิชาธุรกิจ หลักสูตรการศึกษา 1 ปี รัฐบาล ราชการ 1,885 บาท
4. วุฒิประกาศนียบัตรประโยศครูมัธยมศึกษาเกษตรกรรม (ป.ม.ก.) รับผู้มีพื้นฐานความรู้ระดับประโยศมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. 6) สายอาชีพ แผนกเกษตรกรรม หลักสูตรการศึกษา 2 ปี รัฐบาล ราชการ 1,785 บาท¹
5. วุฒิประกาศนียบัตรประโยศครูมัธยมศึกษาวิชาชีพชั้นสูง (ป.ม.วส.) หลักสูตรการศึกษา 3 ปี ค่อยจากประโยศมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ² รัฐบาล ราชการ 1,885 บาท ในปีการศึกษา 2522 ยกเลิกหลักสูตร ป.ม.วส. โดยเริ่มครับนักศึกษา มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2520

1

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, "แนะแนวการศึกษา" (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 2522), หน้า 1-19.

2

กระทรวงศึกษาธิการ, "คำสั่งที่ อ.261/2511 (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2511), หน้า 1.

วิทยาเขตในกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนระดับต่ำกว่าปริญญา และห้องสมุด

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มีวิทยาเขตต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเปิดสอนในระดับต่ำกว่าปริญญาหรือที่เรียกว่า ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รวม 10 แห่งดังต่อไปนี้

วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์

ที่ตั้ง

ถนนนครสวรรค์ แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ประวัติ

ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2476 มีชื่อว่า "โรงเรียนช่างตัดเสื้อวัดสุทัศน์" เปิดสอนวิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้าชาย ใช้อาคารส่วนหนึ่งของวัดสุทัศน์เทพวรารามเป็นที่เรียน ให้นักเรียนทั้งชาย - หญิง มีหลักสูตร 2 ประเภทคือ

1. ประเภทประถมาชีพช่างเย็บ ให้นักเรียนสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าเรียนหลักสูตร 3 ปี จบแล้วได้รับประกาศนียบัตรช่างเย็บเสื้อผ้า หลักสูตรระดับนี้ยกเลิกในปี พ.ศ. 2497
2. ประเภทช่างตัดมัธยม ให้นักเรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนหลักสูตร 3 ปี จบแล้วได้รับประกาศนียบัตรมัธยมช่างตัดเสื้อ¹ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้นสายอาชีพ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติที่เปลี่ยนแปลงไป

พ.ศ. 2482 เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาชั้นสูง ให้นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียนหลักสูตร 3 ปี หลักสูตรนี้ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกช่างตัดเสื้อ และในปัจจุบันนี้เปลี่ยนเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ²

¹ประวัติโรงเรียนช่างตัดเสื้อพระนคร, "อนุสรณ์ช่างตัดเสื้อพระนคร 31 ธันวาคม 2513 (พระนคร : โรงเรียนช่างตัดเสื้อพระนคร, 2513), หน้า 15-20.

²สัมภาษณ์ ชมพู่ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, ผู้อำนวยการวิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์, 15 กุมภาพันธ์ 2522.

พ.ศ. 2504 ย้ายมาอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบัน เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนช่างตัดเสื้อพระนคร

พ.ศ. 2513 เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตร 2 ปี ต่อจากการศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกช่างตัดเสื้อ
หรือแผนกการช่างสตรี (แผนกผ้า)

พ.ศ. 2514 เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยชุมชนพระเชตุพนศกศค¹

พ.ศ. 2515 เปิดสอนแผนกฝึกหัดครูมัธยม (ป.ม.) หลักสูตร 1 ปี ต่อจากระดับประกาศ
นียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

พ.ศ. 2519 เข้าร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา² ได้รับการจัดตั้งเป็น
วิทยาเขตชุมชนพระเชตุพนศกศค

หลักสูตร

เปิดการสอนหลักสูตรการศึกษา แผนกวิชาต่าง ๆ 3 ระดับคือ

1. ระดับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม
2. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 2 แผนกวิชาได้แก่
 - ก. แผนกวิชาช่างตัดเสื้อ (ชาย)
 - ข. แผนกวิชา การออกแบบและเครื่องแต่งกายสตรี
3. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกช่างตัดเสื้อ (ชาย)

¹ประเสริฐ คินอุดม, ผู้รวบรวม, "ข่าวในวงการการศึกษา," อาชีวสาร (มกราคม - เมษายน 2515): 297.

²ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้รวมสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เข้ากับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา", ราชกิจจานุเบกษา 93 (มีนาคม 2519): 3-4.

จำนวนนักศึกษาและอาจารย์

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาเขตมีนักศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 771 คน เปิดสอนเฉพาะรอบเช้า (ภาคปกติ) และมีอาจารย์ 71 คน¹

ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ตั้งอยู่ ณ ตึก 4 ชั้น 4 มีเนื้อที่ประมาณ 900 ตารางฟุต มีที่นั่งอ่าน 50 ที่นั่ง เป็นที่นั่งแบบโต๊ะใหญ่วางต่อกันเป็น 2 กลุ่ม มีหนังสือรวมทั้งสิ้น 5,500 เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทย 5,000 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษ 500 เล่ม วารสารภาษาไทย 10 รายการ วารสารภาษาอังกฤษ 3 รายการ หนังสือพิมพ์ภาษาไทย 3 รายการ ห้องสมุดไม่รับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาต่างประเทศ

เวลาทำการ

เปิดทำการเฉพาะในระยะเวลาเปิดภาคเรียน ตั้งแต่ วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 7.30-16.30 น. หยุดวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ

ผู้มีสิทธิใช้บริการ :

ผู้มีสิทธิใช้บริการได้แก่ ครู อาจารย์ และนักศึกษาของวิทยาเขต บุคคลภายนอกต้องได้รับอนุญาตจากบรรณารักษ์

บริการของห้องสมุด

ก. บริการจ่าย-รับ ห้องสมุดให้ยืมหนังสือได้ครั้งละ 3 เล่ม เป็นเวลา 7 วัน หนังสือที่ยืมเกินกำหนดปรับวันละ .50 บาท วารสารไม่ยืมออก

¹วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, "สถิติแสดงจำนวนครู อาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2521" (กรุงเทพมหานคร:วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, 2521); หน้า 47.

- ข. บริการตอบคำถามและช่วยค้นหา
- ค. บริการรวบรวมบรรณานุกรม
- ง. บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- จ. บริการหนังสือจอง
- ฉ. บริการสอนวิธีใช้ห้องสมุด
- ช. บริการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยาเขตโชติเวช

ที่ตั้ง

ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ประวัติ

พ.ศ. 2481 มีชื่อว่าโรงเรียนช่างทอวัดโบสถ์ สามเสน สอนทอผ้า รับนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เข้าเรียนต่อ 2 ปี

พ.ศ. 2482 ย้ายไปอยู่ในชริเวณวัดสามพระยา เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนช่างทอวัดสามพระยา

พ.ศ. 2485 ย้ายมาอยู่ที่ตั้งปัจจุบันในบริเวณวัดเทวราชกุญชร

พ.ศ. 2490 เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนการช่างสตรีโชติเวช สอนวิชาการช่างสตรี แผนกเย็บเสื้อผ้า ในขั้นแรกเปิดสอนเฉพาะระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นกับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย¹ ในช่วงเวลาต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เลิกสอนหลักสูตรช่างทอ ย้ายแผนกทอผ้าไปอยู่โรงเรียนเพาะช่าง

พ.ศ. 2495 ปรับปรุงหลักสูตรการช่างสตรี เปิดสอนถึงระดับประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง ให้นักเรียนจบชั้น ม.ศ. 3 หรือ ม. 6 หรือจบชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกการช่างสตรี เข้าเรียน 3 ปี²

พ.ศ. 2514 เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกคหกรรมศาสตร์ รับผิดชอบสำเร็จ ม.ศ. 6 เข้าเรียน 2 ปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹"ประวัติโชติเวช" ใน การช่างสตรีโชติเวช 14 (นครหลวง ; โรงเรียนการช่างสตรีโชติเวช, 2515), หน้า 5-6.

²"ข่าวโรงเรียน" แถลงข่าวอาชีวศึกษา 12 (15 เมษายน 2499): 2.

พ.ศ. 2517 ยกกระตบการศึกษาโรงเรียนการช่างสตรีโชติเวชเป็นวิทยาลัยและ
เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยโชติเวช¹

พ.ศ. 2519 เข้าร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา² ได้รับการจัดตั้งเป็น
วิทยาเขตโชติเวช

หลักสูตร

วิทยาเขตโชติเวช เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาแผนกวิชาต่าง ๆ ทั้งระดับประกาศ
นียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับวิชาชีพดังนี้คือ

- 1 แผนกวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย
- 2 แผนกวิชาอาหารและโภชนาการ
- 3 แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาเขตมีนักศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 867คน อาจารย์ 65
คน เปิดสอนเฉพาะรอบเช้า(ภาคปรกติ)³

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กิจการสำคัญในรอบปีของกระทรวงศึกษาธิการ 1 เมษายน
2517 -31 มีนาคม 2518 (พระนคร:กระทรวงศึกษาธิการ, 2518), หน้า 36.

²"ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้ร่วมสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาเข้ากับ
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา," หน้า 182.

³วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, "สถิติแสดงจำนวนครูอาจารย์และนักศึกษา...",
หน้า 48.

ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีเวช อยู่ที่ตึก 3 ชั้น 2 มีเนื้อที่ 504 ตารางฟุต ที่นั่ง 20 ที่ เบียร์แบบโต๊ะยาวนั่งได้ประมาณ 10 คน มีหนังสือรวมทั้งสิ้น 2,150 เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทย 2,000 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษ 150 เล่ม วารสารภาษาไทย 28 รายการ วารสารภาษาอังกฤษ 2 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 3 รายการ ห้องสมุดไม่ยอมรับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาต่างประเทศ

เวลาทำการ

เปิดบริการเฉพาะระยะเปิดภาคเรียน ตั้งแต่จันทร์ - ศุกร์ เวลา 7.20-15.30 น. หยุดวันเสาร์, อาทิตย์และวันหยุดราชการ

ผู้มีสิทธิ์ใช้บริการ

ได้แก่ อาจารย์, เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาของวิทยาลัย บุคคลภายนอกต้องได้รับอนุญาตจากบรรณารักษ์¹

บริการของห้องสมุด

- ก. บริการจ่าย-รับ ห้องสมุดให้ยืมหนังสือได้ครั้งละ 2 เล่ม เป็นเวลา 7 วัน หนังสือที่ยืมเกินกำหนดปรับวันละ .50 บาท หนังสือสำรองปรับวันละ 2-4 บาท วารสารให้ยืมครั้งละ 2 เล่ม เป็นเวลา 3 วัน
- ข. บริการหนังสือจอง
- ค. บริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด
- ง. บริการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่

¹ สัมภาษณ์ อรุณี ใหญ่กว่าวงศ์, ทำหน้าที่แทนบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีเวช, 23 กุมภาพันธ์ 2522.



วิทยาเขต เทเวศร์

63

ที่ตั้ง

399 ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ประวัติ

ในปีการศึกษา 2496 กรมอาชีวศึกษาได้ย้ายโรงเรียนฝึกหัดครูอาชีวศึกษา ซึ่งแต่เดิมเปิดสอนที่โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย มาอยู่ ณ. ที่ตั้งปัจจุบัน¹ เปิดสอนเป็นระดับเทคนิค² ให้นักเรียนชายที่สำเร็จประโยคมัธยมศึกษา ตอนปลายแผนกช่างไม้เข้าเรียนหลักสูตร 3 ปี ผู้ที่เรียนสำเร็จได้ประกาศนียบัตร ป.ป. (ช่างไม้)

พ.ศ. 2498 โอนไปสังกัดกรมการฝึกหัดครู

พ.ศ. 2504 กรมอาชีวศึกษาได้รับโอนโรงเรียนฝึกหัดครูอาชีวศึกษามาจากกรมการฝึกหัดครู และยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยครูอาชีวศึกษา³ เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรฝึกหัดครูมัธยมอาชีวศึกษาในแผนกช่างไม้ครุภัณฑ์ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุโทรคมนาคม ช่างกลโรงงาน ช่างยนต์ดีเซล ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น หลักสูตร 2 ปี โดยรับผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรอาชีวศึกษาชั้นสูง จากโรงเรียนช่างกลและช่างก่อสร้าง ในการจัดตั้งและปรับปรุงหลักสูตรนี้ วิทยาลัยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การ สนิธสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) และองค์การพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (AID)⁴

¹ กรมอาชีวศึกษา, "ข่าวเกี่ยวกับโรงเรียนฝึกหัดครู," แถลงข่าวอาชีวศึกษา 2 (15 พฤศจิกายน 2496) ๕6

² กระทรวงศึกษาธิการ, อนุสารสรปลดงานกระทรวงศึกษาธิการ 2514 (พระนคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2515), หน้า 80.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2504 (พระนคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2506), หน้า 323.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการศึกษา ปีการศึกษา 2506 (พระนคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2508), หน้า 46.

พ.ศ. 2509 ได้ขยายหลักสูตรการศึกษาเป็น 3 ปี ยกเลิกแผนกช่างไม้ครู¹
ผู้เรียนสำเร็จจะได้รับวุฒิ ประกาศนียบัตรครูมัธยมวิชาชีพชั้นสูง (ปม.วส.,)

พ.ศ. 2511 ได้รับเลือกให้อยู่ในโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา เพื่อปรับปรุง
โรงเรียนการช่างและอุตสาหกรรม โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านช่างอุตสาหกรรมจากมหาวิทยาลัยแห่ง
รัฐโอคลาโฮมา มาประจำอยู่ที่วิทยาลัย²

พ.ศ. 2517 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปท.ส.)

พ.ศ. 2519 เข้าร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้รับการจัดตั้งเป็น
วิทยาเขตเทเวศร์

¹วิทยาลัยครูอาชีวศึกษา ปม.วส. ปีการศึกษา 2513 (ธนบุรี: วิทยาลัยครูอาชีวศึกษา,
2513), หน้า 61.

²กรมอาชีวศึกษา, "ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ," อาชีวสาร (มกราคม-
มีนาคม 2515): 170.

³กระทรวงศึกษาธิการ, กิจการสำคัญในรอบปีของกระทรวงศึกษาธิการ 1 เมษายน 2517-
31 มีนาคม 2518, หน้า 86.

⁴ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้รวมสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เข้ากับ
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา," หน้า 3-4.

เปิดหลักสูตรการศึกษา 2 ระดับดังนี้คือ

1. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

แผนกช่างยนต์

แผนกช่างกลโรงงาน

แผนกช่างเชื่อมและโลหะแผ่น

แผนกช่างไฟฟ้ากำลัง

แผนกช่างวิทยุและโทรคมนาคม

แผนกช่างก่อสร้าง

2. ระดับประโยคครูมัธยม

แผนกวิชาศึกษาศาสตร์มัธยม

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาลัยเทคนิคมีนักศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 473 คน อาจารย์
90 คน เปิดสอนเฉพาะรอบเช้า (ภาคปกติ)

ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคเทเวศร์ อยู่ ณ. ลึกอำนวยการชั้น 4 มีเนื้อที่ 1000 ตารางฟุต
ที่นั่ง 45 ที่ เป็นแบบโต๊ะยาว 8 ที่นั่ง มีหนังสือรวมทั้งสิ้น 18,400 เล่ม เป็นหนังสือไทยจำนวน
5,600 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษจำนวน 12,800 เล่ม วารสารภาษาไทย 15 รายการ
ภาษาอังกฤษ 15 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษา
อังกฤษ 1รายการ

เวลาทำการ

เปิดให้ผู้ใช้บริการเฉพาะเวลาเปิดภาคเรียน ดังนี้

จันทร์ - ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 8.30 - 18.00 น.

เสาร์ ตั้งแต่เวลา 8.30 - 11.30 น.

หยุดวันอาทิตย์และวันหยุดราชการ

ผู้มีสิทธิใช้บริการ

ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษาของวิทยาเขตและนักศึกษาระดับปริญญาตรีของ
วิศวกรรมศาสตร์ บุคคลภายนอกต้องได้รับอนุญาตจากบรรณารักษ์¹

บริการของห้องสมุด

- ก. บริการจ่าย - รับ ห้องสมุดให้ยืมหนังสือได้ครั้งละ 3 เล่ม ภายในเวลา 7 วัน
หนังสือทั่วไปที่ยืมเกินกำหนดปรับวันละ .50 บาท หนังสือสำรองปรับวันละ 1 บาท
- ข. บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า
- ค. บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- ง. บริการถ่ายเอกสารแผ่นละ 2 บาท
- จ. บริการหนังสือจอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สัมภาษณ์ สุนีย์รัตน์ สุนทรกุล, บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขต เทเวศร์, 5 มีนาคม

วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ

ที่ตั้ง

ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ประวัติ

เปิดสอน พ.ศ. 2495 โดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับองค์การบริหารวิเทศกิจ แห่งสหรัฐอเมริกา ในขั้นแรกได้ฝากนักศึกษาเรียนในโรงเรียนของกรมอาชีวศึกษาอื่นในกรุงเทพฯ

พ.ศ. 2496 ย้ายมาอยู่ ณ. ที่ตั้งปัจจุบัน ในระยะแรกก่อตั้ง เปิดสอนวิชาต่าง ๆ ดังนี้

วิชาบัญชี เลขานุการ ช่างยนต์ ช่างวิทยุ ช่างก่อสร้าง เคหศาสตร์ ช่างตัดเสื้อผ้า รับผู้สำเร็จชั้น ประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง ตามสาขาวิชาที่จะเรียนต่อ

วิชาช่างไม้ รับผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกช่างไม้และแผนกเตรียมเทคนิค รับผู้สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 6 เรียนวิชาสามัญและช่างทั่วไป สิ้นปีให้เรียนแผนกช่างเครื่องยนต์ ช่างพิมพ์ ช่างโลหะ ช่างถ่างรูป และช่างไฟฟ้า

แผนกฝึกหัดครูเปิดรับเมื่อมีผู้สำเร็จชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาอื่นต่าง ๆ

พ.ศ. 2498 รับผู้ที่สอบได้ชั้นประโยคเตรียมอุดมศึกษาแผนกวิทยาศาสตร์ เข้าศึกษาต่อ
²
 ในชั้นปีที่ 2 ของหลักสูตร 5 ปี

พ.ศ. 2497 - 2503 ภายใต้อาณัติความช่วยเหลือของคณะกรรมการบริหารวิเทศกิจแห่ง สหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย มหาวิทยาลัยเวสเทท แห่งเมืองดีทรอยต์ ได้ส่งศาสตราจารย์และ เจ้าหน้าที่ทางเทคนิคมาช่วยเหลือทางวิชาชีพต่าง ๆ ให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของไทยไปศึกษา ฝึก และอบรมในสหรัฐอเมริกา จัดหาอุปกรณ์สำหรับโรงงาน³

¹กรมอาชีวศึกษา, "วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ," แถลงข่าวอาชีวศึกษา 1 (1 พฤศจิกายน 2496): 7.

²กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการศึกษาปีการศึกษา 2502, (พระนคร:กระทรวงศึกษาธิการ, 2503): 59.

³กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435 - 2507 พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบ 72 ปีของกระทรวง 1 เมษายน พุทธศักราช 2507 (พระนคร กระทรวงศึกษาธิการ), หน้า 900.

พ.ศ. 2519 เข้าร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้รับการจัดตั้งเป็น
วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ

หลักสูตร

วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับต่ำกว่า
ปริญญา 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม
2. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 4 แผนก

วิชาได้แก่

แผนกวิชาช่าง เคมีภัณฑ์

แผนกวิชาช่างพิมพ์

แผนกวิชาช่างภาพ

แผนกวิชาช่างสำรวจ

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 18 แผนกวิชา ได้แก่

แผนกวิชา เคมีอุตสาหกรรม

แผนกวิชา เคมีปฏิบัติการ

แผนกวิชาช่างก่อสร้าง

แผนกวิชาช่างกลโลหะ

แผนกวิชาช่างกลโรงงาน

แผนกวิชาช่างโลหะ

แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง

แผนกวิชาช่างยนต์

แผนกวิชา เทคนิคอุตสาหกรรม

แผนกวิชาบัญชี

แผนกวิชา เลขานุการ

แผนกวิชาการตลาด

แผนกีฬาผ้าและเครื่องแต่งกาย

แผนวิชาอาหารและโภชนาการ

แผนวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป

แผนวิชาเคมีสิ่งทอ

นอกจากนี้มีแผนกีฬาที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ได้แก่ แผนวิชา
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

จำนวนนักศึกษาและอาจารย์

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาเขตมีนักศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 5,892 คน เป็นนักศึกษา
ภาคเช้าจำนวน 3,176 คน ภาคบ่ายจำนวน 2,716 คน มีอาจารย์ 343 คน¹

ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ เป็นอาคารเอกเทศ 2 ชั้น ตั้งอยู่ด้านหน้า
วิทยาเขต มีเนื้อที่ 9,900 ตารางฟุตมีห้องทำงานของเจ้าหน้าที่และส่วนให้บริการ มีที่นั่ง
250 ที่นั่ง เป็นแบบโต๊ะยาวโต๊ะละ 6 - 10 ที่นั่ง ห้องชั้นบนให้บริการด้านหนังสือ ชั้นล่าง
ให้บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ มีหนังสือรวมทั้งสิ้น 35,000 เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทย
20,000 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษ 15,000 เล่ม วารสารภาษาไทย 117 รายการ วารสารภาษา
อังกฤษ 89 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 12 รายการ ภาษาอังกฤษ 3 รายการ

¹ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, สถิติแสดงจำนวนครู อาจารย์และนักศึกษา...,

เวลาทำการ

ห้องสมุดเปิดให้บริการผู้ใช้เฉพาะในระยยะเปิดภาคเรียน ดังนี้

จันทร์ - ศุกร์ เวลา 8.00 - 17.00 น.

เสาร์ เวลา 9.00 - 15.00 น.

หยุดวันอาทิตย์และวันหยุดราชการ

ผู้มีสิทธิ์ใช้บริการ

ครู อาจารย์ และนักศึกษาของวิทยาเขต ส่วนบุคคลภายนอกต้องได้รับอนุญาตจากบรรณารักษ์

บริการของห้องสมุด

ก. บริการจ่าย - รับ ห้องสมุดให้ยืมหนังสือทั่วไปได้ครั้งละ 3 เล่ม

เป็นเวลา 7 วัน หนังสือสำรอง 1 วัน หนังสือทั่วไปที่ยืมเกินกำหนดปรับวันละ .50 บาท
หนังสือสำรอง 1 บาท วารสารให้ยืมครั้งละ 3 เล่ม เป็นเวลา 3 วัน

ข. บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า

ค. บริการรวบรวมบรรณานุกรม

ง. บริการถ่ายเอกสาร

จ. บริการหนังสือจอง

ฉ. บริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด

ช. บริการสอนวิธีใช้ห้องสมุด

ฃ. บริการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่

¹ สัมภาษณ์ กอบแก้ว โชติฤกษ์, หัวหน้าแผนกห้องสมุดวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ,

27 กุมภาพันธ์ 2522.

วิทยาเขตบพิตรพิมุข

ที่ตั้ง

1. ถนนจักรวรรดิ แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
2. ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ประวัติ

ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2428 ชื่อโรงเรียนวัดบพิตรพิมุข ชาวบ้านเรียกโรงเรียนวัด
เชิงเลข ตามชื่อเดิมของวัด เป็นโรงเรียนสามัญ เรียนในศาลารายของวัดบพิตรพิมุข ริมคลอง
โอง่าง ในชั้นต้นเปิดสอนระดับชั้นประโยค 1 - 2

พ.ศ. 2458 เปิดสอนวิชาชีพในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนกลาง

พ.ศ. 2464 สอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6

พ.ศ. 2479 เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 โดยในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สอนภาษาอังกฤษ

เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกได้แก่ ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีนหรือภาษาญี่ปุ่น

พ.ศ. 2480 เปิดสอนชั้นอาชีวศึกษาชั้นสูงแผนกภาษาต่างประเทศ หลักสูตร 3 ปี ขึ้น
แท่งชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7 - 9 โดยรับนักศึกษาที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายสามัญ

พ.ศ. 2493 ปรับปรุงหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 แยกเป็นสายสามัญและมัธยมศึกษา
ศึกษาภาษาต่างประเทศ

พ.ศ. 2495 เปิดแผนกเลขานุการหลักสูตร 3 ปี ต่อจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และในเวลา
ต่อมาได้ยุบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6

พ.ศ. 2511 เปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิต บริหารรัฐศาสตร์เป็นวิชาเลือกใน
แผนกภาษาต่างประเทศ

พ.ศ. 2514 ปรับปรุงหลักสูตรวิชาที่สอนอยู่เป็นแผนกรัฐกิจ 3 สาขา คือสาขาวิชาภาษา
ต่างประเทศ สาขาวิชาเลขานุการ สาขาวิชาการบัญชี

พ.ศ. 2516 เปิดสอนระดับวิชาชีพชั้นสูงแผนกบริหารธุรกิจและแผนกศิลปศาสตร์ ในปีนี้
ได้รับการยกฐานะโรงเรียนขึ้นเป็นวิทยาลัยบพิตรพิมุข¹

¹ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, วิทยาลัยบพิตรพิมุข, 95 ปีบพิตรพิมุข, (กรุงเทพ
มหานคร: วิทยาลัยบพิตรพิมุข, 2523), หน้า 35 - 96.

พ.ศ. 2519 เข้าร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา¹ ได้รับจัดตั้งเป็นวิทยาเขต
บพิตรพิมุข

พ.ศ. 2521 ให้นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพที่รับเข้าเรียนในปีการศึกษา
แผนกธุรกิจ สาขาวิชาการเลขานุการ วิชาการบัญชี ภาษาต่างประเทศ เฉพาะวิชาเลือกภาษา
ไปเรียนที่สถานที่ใหม่ของวิทยาเขต แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา

หลักสูตร

วิทยาเขตบพิตรพิมุข เปิดสอนหลักสูตรการศึกษา 3 ระดับดังนี้

1. ระดับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.)
2. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 2 แผนกวิชา ได้แก่ แผนกศิลปศาสตร์
สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ แผนกบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเลขานุการ และสาขาวิชาการบัญชี
3. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) 3 สาขาวิชา ได้แก่
สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ
สาขาวิชาเลขานุการ
สาขาวิชาการบัญชี

จำนวนนักศึกษาและอาจารย์

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาเขตมีนักศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,045คน เป็นนักศึกษา
ภาคเช้า 910 คน ภาคบ่าย 1,135 คน อาจารย์ 93 คน²

¹ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้รวมสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เข้ากับ
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา," หน้า 182.

² วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, สถิติแสดงจำนวนครู อาจารย์ และนักศึกษา...,
หน้า 43 - 44.

ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาเขตบดินทรพิมุขในปีการศึกษา 2521 เตรียมที่จะแยกไปอยู่ ณ สถานที่แห่งใหม่ของวิทยาเขต แขวงทุ่งมหาเมฆ แต่ยังคงให้บริการนักศึกษาส่วนใหญ่ อยู่ ณ อาคาร 1 ชั้นที่ 3 มีเนื้อที่ทั้งหมด 900 ตารางฟุต มีที่นั่งประมาณ 60 ที่รวมทั้งที่นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นโซฟาเอนกอนั้นเป็นโต๊ะแบบสี่เหลี่ยม นั่งได้ 4-6 คนห้องสมุดมีหนังสือรวมทั้งสิ้น 9 000 เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทย 6,000 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษ 2,000 เล่ม หนังสือภาษาอื่นได้แก่ หนังสือภาษาฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เยอรมัน รวม 100 เล่ม วารสารภาษาไทย 20 รายการ วารสารภาษาอังกฤษ 10 รายการ วารสารภาษาต่างประเทศอื่น 3 รายการหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 8 รายการ ภาษาอังกฤษ 2 รายการ นอกจากนี้ห้องสมุดมีแผนที่และรูปภาพอยู่จำนวนหนึ่ง

เวลาทำการ

ห้องสมุดเปิดบริการผู้ใช้ เฉพาะระยะเปิดภาคเรียน ตั้งแต่วัน จันทร์ - เสาร์ เวลา 7.30 - 17.00 น. หยุดวันอาทิตย์และวันหยุดราชการ

ผู้มีสิทธิใช้บริการ

ผู้มีสิทธิใช้บริการห้องสมุดวิทยาเขตได้แก่ ครู อาจารย์และนักศึกษาของวิทยาเขต บุคคลภายนอกต้องได้รับอนุญาตจากบรรณารักษ์¹

บริการของห้องสมุด

ก. บริการจ่าย - รับ ห้องสมุดให้ยืมหนังสือทั่วไปและวารสารได้ครั้งละ 2 เล่ม เป็นเวลา 7 วัน การคืนหนังสือและวารสารเกินกำหนดปรับวันละ .25บาท

ข. บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า

ค. บริการรวบรวมบรรณานุกรม

ง. บริการหนังสือจอง

จ. บริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด

ฉ. บริการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่

¹ สัมภาษณ์ ศรวิภา จรุงโรจน์ ณ อยุธยา, หัวหน้าแผนกห้องสมุดวิทยาเขตบดินทรพิมุข

วิทยาเขตพิชยการพระนคร

ที่ตั้ง

วิทยาเขตพิชยการพระนคร อยู่ที่ถนนพิษณุโลก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
ประวัติ

ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2443 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาพิเศษภาษาอังกฤษ วัดสัมพันธวงศ์
และได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่อยมา

พ.ศ. 2445 เปลี่ยนเป็นโรงเรียนประถมพิชยการ¹ รับนักเรียนจบประโยค 1
(ชั้นประโยคประถมศึกษาของสายวิชาสามัญ)

พ.ศ. 2479 เปลี่ยนเป็นโรงเรียนมัธยมพิชยการ รับนักเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 6
(ม.ศ.3) เข้าเรียนหลักสูตร 3 ปี² โรงเรียนได้ย้ายสถานที่เรียน ไปตามที่ตั้งต่าง ๆ ดังนี้คือ
วัดมหาพฤฒาราม โรงเรียนเพาะช่าง วัดแก้วฟ้าล่าง วัดสามพระยาบางลำพู วัดเทวราชกุญชร
รัฐพรภิรมย์ วังจันทร์เกษม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย

พ.ศ. 2492 ได้ย้ายมาอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบันนี้ เนื้อที่ประมาณ 17 ไร่เศษ ชื่อว่า
โรงเรียนพิชยการพระนคร

พ.ศ. 2511 เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงต่อจาก ม.ศ.6 อีก 2 ปี
และยกระดับเป็นวิทยาลัยพิชยการพระนคร

พ.ศ. 2514 เปิดสอน ระดับฝึกหัดครูธุรกิจ หลักสูตรต่อจากประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น
สูงอีก 1 ปี

พ.ศ. 2519 เข้าร่วมเป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้รับการจัดตั้งเป็น
วิทยาเขตพิชยการพระนคร

¹ วิทยาลัยพิชยการพระนคร, "คู่มือนักเรียนวิทยาลัยพิชยการพระนคร" (กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยพิชยการพระนคร 2520), หน้า 1-9.

² กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2435 - 2507...,
หน้า 172.

หลักสูตร

วิทยาเขตเปิดหลักสูตรการศึกษาแผนกวิชาต่าง ๆ 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับประโยคครูมัธยมธุรกิจ
2. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมี 5 แผนกวิชาคือ

แผนกวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

แผนกวิชาเลขานุการ

แผนกวิชาการโฆษณา

แผนกวิชาการขาย

แผนกวิชาบัญชี

3. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกวิชาหัตถิเยชการ

ในปีการศึกษา 2521 มีนักศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 5019 คน เป็นนักศึกษาภาคเช้า 2512 คน ภาคบ่าย 2507 คน อาจารย์ 160 คน

ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาเขตหัตถิเยชการพระนคร ตั้งอยู่ที่ ตึก 2 ชั้น 4 มีเนื้อที่ประมาณ 1,836 ตารางฟุต มีที่นั่งอ่าน 80 ที่นั่ง มีหนังสือรวมทั้งสิ้น 5,600 เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทย 5,000 เล่ม ภาษาอังกฤษ 600 เล่ม วารสารภาษาไทย 40 รายการ วารสารภาษาอังกฤษ 10 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 6 รายการ ภาษาอังกฤษ 1 รายการ

เวลาทำการ

ห้องสมุดเปิดให้บริการเฉพาะ เวลาเปิดภาคเรียน ตั้งแต่ เวลา 7.30 - 17.30 น. ในวันหยุดนักชดฤกษ์และวันอาทิตย์

ผู้มีสิทธิ์ใช้บริการ

ได้แก่ ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาของวิทยาเขต ส่วนบุคคลภายนอก ต้องได้รับการอนุญาตจากบรรณารักษ์

บริการของห้องสมุด

ก. บริการจ่าย-รับ ห้องสมุดให้ยืมหนังสือได้ครั้งละ 2 เล่ม เป็นเวลา 7 วัน หนังสือทั่วไปยืมเกินกำหนดปรับวันละ 1 บาท หนังสือจองปรับวันละ 5 บาท สำหรับหนังสือนวนิยายปรับวันละ .50 บาท วารสารไม่ให้ยืมออก

- ข. บริการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่
- ค. บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า
- ง. บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- จ. บริการหนังสือจอง
- ฉ. บริการสอนวิธีใช้ห้องสมุด



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยาเขตพระนครใต้

ที่ตั้ง

ถนนเจริญกรุง เขตยานนาวา แขวงอู่ทองเทพ กรุงเทพมหานคร

ประวัติ

ตั้งขึ้น พ.ศ. 2474 เป็นโรงเรียนสามัญศึกษาชื่อ "โรงเรียนสตรีบ้านทวาย"

พ.ศ. 2483 แยกการสอนหลักสูตรสามัญและหลักสูตรวิสามัญออกจากกัน¹ ส่วนที่สอนหลักสูตรวิสามัญ มีชื่อว่า "โรงเรียนสตรีการช่างบ้านทวาย"

พ.ศ. 2485 เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนการช่างสตรีพระนครใต้

จากแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 ได้รับการปรับปรุงหลักสูตรและยกฐานะเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครใต้ สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกคหกรรมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับประกาศนียบัตรประโยศครูมัธยม แผนกคหกรรมศาสตร์²

พ.ศ. 2519 เข้าร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้รับการจัดตั้งเป็นวิทยาเขตพระนครใต้

หลักสูตร

วิทยาเขตเปิดหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. ระดับประกาศนียบัตรประโยศครูมัธยม
2. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
3. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

¹ "คู่มือหญิงประยงค์ กกับการตั้งโรงเรียนการช่างสตรีพระนครใต้," ใน ข่าวสารสมาคมศิษย์เก่าการช่างสตรีพระนครใต้ (พระนคร วิทยาเขตพระนครใต้ 2521), หน้า 3 - 5.

² กระทรวงศึกษาธิการ, งานอาชีวศึกษาของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ทั้งระดับวิชาชีพชั้นสูงและระดับวิชาชีพ มี 3 แผนกวิชา ได้แก่

แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป

แผนกวิชาอาหารและโภชนาการ

แผนกวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย

จำนวนนักศึกษาและอาจารย์

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาเขตมีนักศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,118 คน
เป็นนักศึกษาภาคเช้า 983 คน นักศึกษาภาคบ่าย 135 คน และมีอาจารย์ 85 คน
ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาเขตพระนครใต้ เป็นอาคารเอกเทศชั้นเดียว มีเครื่องปรับอากาศ
ตั้งอยู่หลังตึกอำนวยการ มีเนื้อที่ประมาณ 1,800 ตารางฟุต แบ่งเป็นห้องทำงานของเจ้าหน้าที่
และส่วนที่ให้บริการ มีที่นั่ง 45 ที่นั่ง โต๊ะเป็นแบบโต๊ะยาวโต๊ะละประมาณ 10 ที่นั่ง มีหนังสือ
รวมทั้งสิ้น 5,600 เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทย 5,000 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษ 600 เล่ม
วารสารภาษาไทย 23 รายการ ภาษาอังกฤษ 5 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 รายการ
วิทยาเขตไม่บอกรับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาต่างประเทศ

เวลาทำการ

เปิดบริการเฉพาะในระยะเวลาเปิดภาคเรียนตั้งแต่วันจันทร์ - วันศุกร์ เวลา
7.30 - 17.30 น. หยุดวันเสาร์ อาทิตย์และวันหยุดราชการ

ผู้มีสิทธิใช้บริการ

ได้แก่ ครู อาจารย์ และนักศึกษาของวิทยาเขต บุคคลภายนอกต้องได้รับอนุญาต
จากบรรณารักษ์

บริการของห้องสมุด

ก. บริการจ่าย - รับ ห้องสมุดให้ยืมหนังสือได้ครั้งละ 1 เล่ม เป็นเวลา 7 วัน
หนังสือทั่วไปที่ยืมเกินกำหนดปรับวันละ .50บาท หนังสือสำรองปรับวันละ 1 บาท

- ข. บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า
- ค. บริการหนังสือจอง
- ง. บริการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยาเขตพระนครเหนือ

ที่ตั้ง

1381 ถนนพิบูลสงคราม แขวงบางซื่อ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ประวัติ

ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2501 ตามรายงานในหนังสือประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบ 72 ปีของกระทรวง กล่าวไว้ว่า "... เพื่อสนองความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้บุตรหลานเรียนวิชาอาชีพ แขนงช่างกล..." แต่เดิมชื่อโรงเรียนช่างกลพระนครเหนือ¹ เปิดสอนชั้นอาชีวศึกษาชั้นสูง

พ.ศ. 2505 เปิดสอนระดับวิชาชีพชั้นสูงต่อจากมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพหรืออาชีวศึกษาชั้นสูง²

พ.ศ. 2507 - 2512 ได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากรัฐบาลออสเตรเลีย³

พ.ศ. 2514 เข้าอยู่ในโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา

พ.ศ. 2517 ได้รับการปรับปรุงยกฐานะเป็นวิทยาลัยช่างกลพระนครเหนือ

พ.ศ. 2519 เข้าร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้รับการจัดตั้งเป็นวิทยาลัยวิทยาเขตพระนครเหนือ⁴

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการพิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบ 72 ปีของกระทรวง, หน้า 696.

² กระทรวงศึกษาธิการ, "รายงานการศึกษาปีการศึกษา 2505", หน้า 286.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, งานอาชีวศึกษาของกรมอาชีวศึกษา..., หน้า 33.

⁴ "ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้รวมสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาเข้ากับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา", ราชกิจจานุเบกษา 93(15 มิถุนายน 2519):182.

หลักสูตร

วิทยาเขตพระนครเหนือ เปิดสอนหลักสูตรการศึกษา 2 ระดับดังนี้

1. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส) 5 แผนกวิชาได้แก่

แผนกวิชาช่างยนต์

แผนกวิชา Tool and Die Making

แผนกวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น

แผนกวิชาช่างไฟฟ้า

แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

2. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) 5 แผนกวิชาได้แก่

แผนกวิชาช่างยนต์

แผนกวิชาช่างกลโรงงาน

แผนกวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น

แผนกวิชาช่างไฟฟ้า

แผนกวิชาวิทยุและโทรคมนาคม

จำนวนนักศึกษาและอาจารย์

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาเขตมีนักศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,544 คน เป็นนักศึกษาภาคเช้า 835 คน นักศึกษาภาคบ่าย 709 คนและมีอาจารย์ 78 คน¹

ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาเขตพระนครเหนือ ตั้งอยู่ที่ตึกอำนวยการ ชั้น 2 : นี้อที่ 980 ตาราง

ฟุต

¹

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา "สถิติแสดงจำนวนครู อาจารย์และนักศึกษา

..., หน้า 34-35.



และมีที่นั่ง 64 ที่ เป็นแบบโต๊ะยาวนั่งได้ 8-10 คน มีหนังสือรวมทั้งสิ้น 10,450 เล่ม เป็นหนังสือภาษาไทย 7,800 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษ 2,600 เล่ม หนังสือภาษาต่างประเทศอื่น 50 เล่ม วารสารภาษาไทย 300 รายการ ภาษาอังกฤษ 100 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 6 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ 1 รายการ

เวลาทำการ

เปิดบริการเฉพาะระยะเปิดภาคเรียน ตั้งแต่วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00-18.00 น. หยุดวันเสาร์ อาทิตย์และวันหยุดราชการ

ผู้มีสิทธิใช้บริการ

ได้แก่ครูอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาเขต บุคคลภายนอกต้องได้รับอนุญาตจากบรรณารักษ์¹

บริการของห้องสมุด

- ก. บริการจ่าย-รับ ห้องสมุดให้ยืมหนังสือและวารสารได้ครั้งละ 3 เล่มเป็นเวลา 15 วัน หนังสือที่ยืมเกินกำหนดปรับวันละ 1 บาท
- ข. บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า
- ค. บริการหนังสือจอง
- ง. บริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด
- จ. บริการสอนวิธีใช้ห้องสมุด
- ฉ. บริการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่

¹ สัมภาษณ์ สุมาลี วัชรวิทยา, ทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตพระนครเหนือ, 21 กุมภาพันธ์ 2522.

วิทยาเขตเพาะช่าง

ที่ตั้ง

เลขที่ ๑๖ ถนนตรีเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
ประวัติ

เริ่มก่อตั้ง พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นโรงเรียนช่าง ของสามัคยาจารย์สมาคม ที่ได้
ยกฐานะมาจากกองช่างแกะไม้ สำหรับทำภาพแทรกประกอบการพิมพ์เรียนต่าง ๆ ของ
กระทรวงธรรมการ ซึ่งเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีได้ตั้งขึ้น

พ.ศ. ๒๔๕๔ โอนมาขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ มีชื่อว่าโรงเรียนหัตถกรรม
ราษฎรบูรณะ^๒ เปิดสอนแผนกปั้น แผนกกถิ่ง และแผนกเครื่องรัก (ประดับมุข) เพิ่มขึ้น
จัดเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูศิลปหัตถกรรม แยกเป็น ๒ ฝ่ายคือวิชาหัตถกรรมและกสิกรรมฝ่าย
หนึ่ง และวิชาพาณิชยกรรมอีกฝ่ายหนึ่ง มีผู้อำนวยการทั้ง ๒ ฝ่าย

พ.ศ. ๒๔๕๖ มีการสร้างอาคารเรียนขึ้นใหม่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว พระราชทานนามใหม่ว่า โรงเรียนเพาะช่าง ได้มีการเปิดสอนแผนกวิชา
สถาปัตยกรรมซึ่งใน พ.ศ. ๒๔๗๑ ย้ายไปเป็นคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ในจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๔๖๐ เปิดแผนกฝึกหัดครูผู้สอนวาดเขียน ดรี-โท หลักสูตร ๕ ปี ต่อมา
ได้เปลี่ยนเป็นแผนกฝึกหัดครูประถมศึกษาช่าง รับนักเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๕ เรียนหลักสูตร
๓ ปี

พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๘ โรงเรียนได้รับความเสียหายจากภัยทางอากาศในระหว่าง
สงครามโลกครั้งที่ ๒ ต้องย้ายไปทำการสอนที่วัดนางนอง บางขุนเทียน

^๑ สอน จูมิตร, "เพาะช่าง," แอดงชาวอาชีพศึกษา ๕(15 ม.ค. ๑1): 6.

^๒ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, วิทยาเขตเพาะช่าง, "เทคโนโลยีและ
อาชีวศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง" (กรุงเทพมหานคร, แผนกประชาสัมพันธ์วิทยาเขตเพาะช่าง,
ม.ป.ป.), หน้า 6.

พ.ศ. 2489-2515 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อย้ายกลับมาอยู่ ณ สถานที่ตั้ง ปัจจุบันตามเดิมแล้วได้มีการก่อสร้างอาคารเรียนขึ้นใหม่ ปรับปรุงการเรียนการสอนแบ่งเป็น แผนกฝึกหัดครู แผนกวิจิตรศิลป์ แผนกหัตถกรรม รับนักเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 6 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนหลักสูตร 3 ปี และ 5 ปี

พ.ศ. 2516 ยุบเลิกการฝึกหัดครู แผนกวิจิตรศิลป์ แผนกหัตถกรรมหลักสูตร 3 ปี เปิดแผนกฝึกหัดครูศิลปกรรมในระดับสูง รับผู้สำเร็จวิชาสี่พหุชั้นสูงเข้าเรียนต่ออีก 1 ปี

พ.ศ. 2517 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง สาขาศิลปกรรม¹ ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนเป็นปริญญาตรี

พ.ศ. 251๘ เข้าร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้รับการจัดตั้งเป็น วิทยาเขตเพาะช่าง

หลักสูตร

วิทยาเขตเพาะช่าง เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับต่ำกว่า ปริญญา 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประกาศนียบัตรครูมัธยมศิลปกรรม
2. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 17 แผนกวิชาได้แก่

แผนกวิชาจิตรกรรมไทย

แผนกวิชาประติมากรรมไทย

แผนกวิชาจิตรกรรมสากล

แผนกวิชาหัตถศิลป์

1.

กระทรวงศึกษาธิการ, กิจการสำคัญ ในรอบปีของกระทรวงศึกษาธิการ 1 เมษายน

2517-31 มีนาคม 2518, หน้า 36.

แผนกวิชาประติมากรรมสากล

แผนกวิชาภาคพิมพ์

แผนกวิชาออกแบบ

แผนกวิชาผลิตภัณฑ

แผนกวิชาพณิชยศิลป์

แผนกวิชา เครื่องดิน

แผนกวิชา เครื่องไม้

แผนกวิชา เครื่องไม้ไฟ

แผนกวิชา เครื่องรัก

แผนกวิชา ทอ-ย้อม

แผนกวิชา เครื่องหนัง

แผนกวิชา เครื่องหล่อ

แผนกวิชา เครื่องโลหะ

จำนวนนักศึกษาและอาจารย์

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาลัยเทคนิคมีนักศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,535 คน เป็นนักศึกษาภาคเช้า 773 คน นักศึกษาภาคบ่าย 762 คน และมีอาจารย์ 105 คน

ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคเพาะช่าง อยู่ที่ตึกอำนวยการชั้น 2 ในปีการศึกษาต่อไป ห้องสมุดจะย้ายไปอยู่ที่ตึกใหม่ที่กำลังทำการก่อสร้าง² ปัจจุบันมีเนื้อที่ 1800 ตารางฟุต รวมทั้งห้องอ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งแยกต่างหาก ที่นั่ง 80 ที่ มีหนังสือรวมทั้งสิ้น 4718 เล่ม เป็น

¹ "วิทยาลัยเทคนิคโปลีและอาชีวศึกษา", สถิติแสดงจำนวนครูอาจารย์และนักศึกษา..., หน้า 51.

² สัมภาษณ์ เจนจิต กุศลบุตร, ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเพาะช่าง, 21 กุมภาพันธ์ 2522.

หนังสือภาษาไทย 2,746 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษ 1,972 เล่ม วารสารภาษาไทย 17 รายการ วารสารภาษาอังกฤษ 3 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 7 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ 1 รายการ

เวลาทำการ

เปิดให้บริการผู้ใช้เฉพาะในระยยะเปิดภาคเรียนดังนี้

จันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา 9.00-17.30 น.

เสาร์ ตั้งแต่เวลา 9.00-13.00 น.

เว้นวันอาทิตย์และวันหยุดราชการ

ผู้มีสิทธิใช้บริการ

ได้แก่ ครู-อาจารย์และนักศึกษาทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา บุคคลภายนอกต้องได้รับอนุญาตจากบรรณารักษ์

บริการของห้องสมุด

- ก. บริการจ่าย-รับ ห้องสมุดให้ยืมหนังสือภาษาไทยได้ครั้งละ 2 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษและวารสารครั้งละ 1 เล่ม เป็นเวลา 7 วัน ยืมเกินกำหนดถูกปรับวันละ 1 บาท
- ข. บริการหนังสือจอง
- ค. บริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ตั้ง

วิทยาเขตอุเทนถวาย อยู่ที่ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ประวัติ

เริ่มตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2474 เป็นแผนกหนึ่งของโรงเรียนเพาะช่าง มีสถานที่ทำการอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบันอันเป็นที่เข้าของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาจึงได้ชื่อว่า โรงเรียนเพาะช่าง แผนกช่างก่อสร้าง

พ.ศ. 2476 เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย เปิดรับนักเรียน 3 แผนก เรียนหลักสูตร 3 ปี ได้แก่

แผนกประณีตวิสามัญ รับผิดชอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แผนกมัธยมวิสามัญ รับผิดชอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แผนกช่างฝีมือ รับผิดชอบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

พ.ศ. 2478 เปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาเป็นมัธยมวิสามัญช่างก่อสร้างหลักสูตร 3 ปี ช่างฝีมือเปลี่ยนชื่อเป็นประถมอาชีพ

พ.ศ. 2480 แบ่งแผนกมัธยมวิสามัญเป็นแผนกมัธยมตอนต้น หลักสูตรต่อจากมัธยมศึกษาปีที่ 3 และแผนกมัธยมตอนปลายหลักสูตรต่อจากมัธยมศึกษาปีที่ 6

พ.ศ. 2482 แยกการศึกษาออกเป็นแผนกอาชีวศึกษาชั้นสูงแผนกช่างก่อสร้าง รับผิดชอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และแผนกมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลาย

แผนกช่างไม้ปลูกสร้าง ช่างทาสีและทนายามัน ช่างปูน รับผิดชอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมอาชีวศึกษาตอนต้น แผนกเดียวกัน¹

¹สว่าง สุชิตคานนท์ "ประวัติโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย" ในอนุสรณ์อุเทนถวาย 2511 (พระนคร:โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย, 2511), หน้า 135-140.

พ.ศ. 2494-2498 ระยะเวลาระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 อาคารและบริเวณโรงเรียน ถูกทำเป็นที่พักทหารญี่ปุ่นและทหารพันธมิตร โรงเรียนจึงต้องย้ายไปทำการสอนที่โรงเรียน อาชีวศึกษาแห่งอื่นหลายโรงเรียน เมื่อสงครามสงบจึงได้ย้ายกลับมาสอนยังสถานที่เดิม

พ.ศ. 2499-2516 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาหลายครั้งตามแผนการศึกษา ชาติด้านอาชีวศึกษา แต่ยังคงรับนักเรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้า เรียนหลักสูตร 3 ปี

พ.ศ. 2517 กระทรวงศึกษาธิการได้ยกระดับการศึกษาของโรงเรียน เปิดสอนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต่อจากหลักสูตรเดิมอีก 2 ปี และเปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยอุเทน ถวาย¹

พ.ศ. 2519 เข้าร่วมเป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา² ได้รับการจัดตั้ง เป็นวิทยาเขตอุเทนถวาย

หลักสูตรการศึกษา

เปิดหลักสูตรการศึกษาแผนกวิชาต่าง ๆ 2 ระดับ ได้แก่

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส)

แผนกวิชาเทคนิคก่อสร้าง

แผนกวิชาช่างออกแบบสถาปัตยกรรม

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช)

แผนกวิชาช่างก่อสร้าง

แผนกวิชาช่างเขียนแบบสถาปัตยกรรม

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กิจการสำคัญในรอบปีของกระทรวง... หน้า 86.

²"ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้รวมสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาเข้ากับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา," ราชกิจจานุเบกษา 93(15 มิถุนายน 2519): 102.

จำนวนนักศึกษาและอาจารย์

ในปีการศึกษา 2521 วิทยาเขตมีนักศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 1,357 คน เป็นนักศึกษา
 1
 รอบเช้า 996 คน นักศึกษารอบบ่าย 361 คน อาจารย์ 122 คน

ห้องสมุด

ห้องสมุดวิทยาเขตอุเทนถวาย ตั้งอยู่ที่ตึก ชั้น 2 มีเนื้อที่ประมาณ 2,160 ตาราง
 ฟุต ที่นั่งอ่าน 60 ที่นั่ง โต๊ะเป็นแบบโต๊ะยาว โต๊ะละ 8 ที่นั่ง มีหนังสือรวมทั้งสิ้น 5,000 เล่ม
 เป็นหนังสือภาษาไทย 3,500 เล่ม หนังสือภาษาอังกฤษ 1,500 เล่ม วารสารภาษาไทย 45
 รายการ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 3 รายการ วิทยาเขตไม่ได้บอกรับหนังสือพิมพ์ภาษาต่าง
 ประเทศ วัสดุอุปกรณ์อื่น มีแผนที่

เวลาทำการ

ระยะเวลาเปิดภาคเรียน

วันจันทร์-วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 7.00-19.00 น.

ระยะเวลาปิดภาคเรียน

วันจันทร์-วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 8.00-12.00 น.

หยุดวันหยุดราชการ

ผู้มีสิทธิใช้บริการ

ได้แก่ ครู-อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษากองวิทยาเขต ส่วนบุคคลภายนอก
 2
 ต้องได้รับอนุญาตจากบรรณารักษ์

บริการของห้องสมุด

ก. บริการรับ-จ่าย ห้องสมุดให้ยืมหนังสือได้ครั้งละ 2 เล่ม เป็นเวลา 7 วัน
 หนังสือทั่วไปที่ยืมเกินกำหนด ปรับวันละ .25 บาท หนังสือจองปรับวันละ 1 บาท

¹
 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, "สถิติแสดงจำนวนครู-อาจารย์และนักศึกษา
 ...," หน้า 35-36.

²
 2 สัมภาษณ์ อุไรพรรณ หล่อศิริ, บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาเขตอุเทนถวาย, 22 กุมภาพันธ์ 2522.

- ข. บริการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่
- ค. บริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด
- ง. บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า
- จ. บริการรวบรวมบรรณานุกรม
- ฉ. บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- ช. บริการหนังสือจอง



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ปีก่อตั้งห้องสมุด ขนาดและจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดของวิทยาเขตต่าง ๆ

วิทยาเขต	ตั้ง พ.ศ.	แผนก วิชา	จำนวน อาจารย์	จำนวน นักศึกษา	จำนวน บุคลากร	ขนาด เนื้อที่ (ฟุต ²)	จุดนั่ง (ที่)	จำนวน หนังสือ (เล่ม)
วิทยาเขต ชุมพร เขตอุดมศักดิ์	2476	4	71	771	3	900	50	5,500
วิทยาเขต โซติเวซ	2481	6	65	867	3	504	20	2,150
วิทยาเขต เทเวศร์	2496	7	90	473	3	1,080	45	18,400
วิทยาเขต เทคโนโลยีกรุงเทพ	2495	23	343	5,892	11	9,900	250	35,000
วิทยาเขต บัณฑิตพิเศษ	2428	6	93	2,045	6	900	60	9,000
วิทยาเขต พิษณุบาลพระนคร	2443	7	160	5,019	2	1,836	80	5,600
วิทยาเขต พระนครใต้	2474	7	85	1,118	3	1,800	45	5,600
วิทยาเขต พระนครเหนือ	2501	10	78	1,544	2	1,800	64	10,450
วิทยาเขต เพาะช่าง	2448	18	105	762	5	1,800	80	4,718
วิทยาเขต อุเทนถวาย	2474	4	122	1,357	3	2,160	60	5,000
รวม	-	92	1212	19,828	41	22,680	524	111,418

หมายเหตุ จำนวนบุคลากรไม่นับรวมนักการภารโรง